

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta

Michał Niedoba

**Právní úprava/ právní aspekty společnosti s ručením
omezeným v České republice a Polské republice**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Horáček Ph.D.

Katedra obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 1. března 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Autor diplomové práce

V Praze dne 21. února 2017

Děkuji JUDr. Vítu Horáčkovi Ph.D. za odborné rady, vedení a vstřícný přístup při zpracování této diplomové práce

Obsah

Obsah	1
Úvod	4
Kapitola 1.	4
1. Stručná historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným ¹	4
1.1 První zákonné úpravy společnosti s ručením omezeným	4
1.2 Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným v českých zemích.....	5
1.3 Vývoj po roce 1945.....	7
Kapitola 2.	9
2. Společnost s ručením omezeným jako pojem pozitivního práva.....	9
2.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným v české právní úpravě.....	9
2.1.1 Společnost s ručením omezeným jako právnická osoba.....	9
2.1.2 Společnost jako obchodní korporace	10
2.1.3 Účel založení společnosti s ručením omezeným.....	11
2.1.4 Specifika jednočlenné společnosti	12
2.1.5 Důvody pro výběr společnosti s ručením omezeným	12
2.2 Společnost s ručením omezeným obecně v polské právní úpravě	13
2.2.1 Prameny práva	13
2.2.2 Právní povaha společnosti s ručením omezeným	17
2.2.3. Využití společnosti s ručením omezeným v praxi	25
Shrnutí.....	26
Kapitola 3.	28
3. Identifikační znaky společnosti s ručením omezeným.....	28
Identifikační znaky v české právní úpravě.....	28
3.1 Firma	28
3.1.1. Obecně	30
3.1.2 Firemní kmen	30
3.1.3 Firemní dodatek	31
3.1.4 Změna obchodní firmy	32
3.1.5 Předběžný zápis.....	32
3.1.6 Ochrana obchodní firmy	32
3.2 Sídlo.....	33

3.3	Identifikační číslo osoby (IČO)	35
3.4	Daňové identifikační číslo	35
	Identifikační znaky v polské právní úpravě	35
3.5	Obchodní firma	35
3.6	Sídlo	38
	Shrnutí	38
Kapitola 4.	40
4.	Založení a vznik společnosti s ručením omezeným.....	40
	Založení a vznik v české právní úpravě	40
4.1	Úvod	40
	4.1.1 Přípravná smlouva.....	40
	4.1.2 Doba trvání společnosti	41
4.2	Zakladatelé	41
4.3	Předběžná společnost s ručením omezeným.....	42
	4.3.1 Právní charakter předběžné společnosti.....	42
	4.3.2 Jednání za předběžnou společnost	42
	4.3.3 Právní následky vadného zápisu do obchodního rejstříku.....	43
4.4	Zakladatelské právní jednání společnosti s ručením omezeným.....	44
	4.4.1 Úvod	45
	4.4.2 Charakteristika společenské smlouvy	45
	4.4.3 Obsah společenské smlouvy	47
	4.4.4 Změna společenské smlouvy.....	50
	4.4.5 Zrušení společenské smlouvy.....	53
	4.4.6 Vady společenské smlouvy.....	54
	4.4.7 Zakladatelská listina	54
4.5	Vznik společnosti s ručením omezeným	55
	4.5.1 Splacení základního kapitálu	55
	4.5.2 Podnikatelské oprávnění.....	55
	4.5.3 Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku	55
4.6	Založení společnosti s ručením omezeným v polské právní úpravě	56
	4.6.1 Zakladatelé	56
	4.6.2 Způsoby tvoření společnosti s ručením omezeným.....	57
	4.6.3 Společnost s ručením omezeným v organizaci	60

4.6.4	Přehled činností nutných pro založení s.r.o.	63
4.6.5	Společenská smlouva	64
4.6.6	Splacení základního kapitálu	67
4.6.7	Zřízení orgánů.....	68
4.6.8	Registrace společnosti s ručením omezeným	69
	Shrnutí.....	73
	Závěr.....	75
	Seznam použitých zkratk.....	77
	Zdroje	78

Úvod

Ve své diplomové práci se budu zabývat komparací právní úpravy společnosti s ručením omezeným v České a Polské republice. Komparaci těchto dvou právních řádů jsem si vybral, jelikož pocházím z regionu, kde je běžné, že i malé české společnosti s Polskem nějakým způsobem obchodují, či zakládají přidružené společnosti v Polsku, řídící se polským právem. Protože se jedná o široké téma, vybírám pouze určité aspekty, které mně zaujaly. Soustředím se zejména na zakládání společností.

Pro přehlednost a možnost snazšího srovnání české a polské úpravy jsem zvolil rozdělení do kapitol od popisu historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným, přes její teoretický popis, až po proces zakládání společnosti v obou zemích. V každé části kapitoly čerpám ze širokého spektra literatury a dostupných zdrojů daného státu, které doplňuji příslušnou judikaturou.

Jako hlavní cíl práce jsem si stanovil popsání podobnosti a rozdílů v zakládání společností s ručením omezeným v předmětných zemích. Pokusím se popsat jejich vliv, jaký mohou mít na potencionální zakladatele společnosti.

Diplomová práce vychází z právní úpravy platné ke dni 30. 1. 2017.

Kapitola 1.

1. Stručná historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným¹

1.1 První zákonné úpravy společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je útvar novodobý. Oproti akciové společnosti nevznikla postupným historickým vývojem na přelomu středověku a novověku, ani nevychází z historických kořenů klasického římského práva. Právě naopak, byla vytvořena svojí podstatou uměle, a to rozhodnutím zákonodárcovým¹.

Právní, zejména však obchodní praxe sjednoceného Německa 2. poloviny 19. století volala po vytvoření takové formy obchodní společnosti, která by omezovala rozsah ručení společníků tak, jak je zná právní úprava veřejných obchodních společností, avšak zároveň by její vnitřní struktura byla podstatně jednodušší, než je tomu u společnosti akciových. Jak se někdy uvádí, společnost s ručením omezeným vznikla jako „mladší sestra akciové společnosti“², nebo též jako „reformovaná komanditní společnost bez komplementářů“. Výzvy po vytvoření odpovídající právní úpravy zůstaly brzo vyslyšeny. Za myšlenku vytvoření právní úpravy společnosti s ručením omezeným se postavily tehdejší vlivné finanční a politické kruhy vilémovského Německa a podpořil ji tehdejší kancléř Otto von Bismarck. V roce 1889 byly zahájeny urychlené práce na nové kodifikaci, která byla hotová již roku 1892, kdy ji schválil Říšský sněm. Na tu dobu se jednalo o velmi rychlý postup.

Proti vlastnímu projektu se však tehdejší významní komercialisté postavili až na výjimky odmítavě. Kritizovali prakticky vše, od samotné myšlenky po výslednou podobu zákona, který i přes několik reforem platí v SRN dodnes. Zákon byl i přes to uveden do praxe, kde se společnosti s ručením omezeným ujaly velmi rychle. Německý zákon se stal inspirací pro mnohé právní úpravy v kontinentální Evropě, jako například v Portugalsku, ale i mimo ni, a to nejdříve ve Velké Británii.

1.2 Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným v českých zemích

V Rakousko-Uhersku byla úprava společnosti s ručením omezeným zavedena později než v Německu. V době přijetí německé úpravy platil v Rakousko-Uhersku

¹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-37-5.

²ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997. ISBN 8071750476.

pro neuherské části říše³ zákon č. 1/1863 ř. z., všeobecný obchodní (ADHGB)⁴, který upravoval veřejnou obchodní společnost (čl. 85 an.), komanditní společnost (čl. 150 an.), na základě státní koncese zakládanou komanditní společnost na akcie (čl. 173 an.) a akciovou společnost (čl. 207 an.); kromě toho obsahoval úpravu většiny dnes již běžných institutů obchodního práva.⁵

Úspěch Německé úpravy brzy přiměl i politiky rakousko-uherské říše k jednání. Kodifikační práce byly zahájeny počátkem 20. století. V roce 1906 byl přijat *zákon č. 58/1906 ř. z., o společnostech s ručením omezeným*. Tento zákon upravoval společnost s ručením omezeným velmi podrobně, a to v 127 paragrafech. Ta byla v jeho pojetí subjektem s pevnou vnitřní strukturou a jasně stanovenými právy a povinnostmi společníků, statutárních orgánů, likvidátorů, a dále i dnes již v zákoně neupraveného institutu revizorů⁶. I tak zákon narážel na odpor při prosazování, a to zejména z kruhů nacionálních a ultrakonzervativních.

Tento zákon neplatil v Rakousko-Uhersku všeobecně, ale pouze v neuherských zemích. V samotném Uhersku byl návrh zákona taktéž předložen, ale uherský sněm se jím odmítl zabývat. Společnosti s ručením omezeným tak začaly v Maďarsku vznikat až ve dvacátých letech.

Společnost s ručením omezeným se těšila velké popularitě i v Rakousko-Uhersku. Ihned po schválení zákona začalo vznikat mnoho společností s touto formou, čemuž napomáhal i výhodný daňový režim.⁷ Daňové zatížení bylo progresivně odstupňováno podle roční výše zisku. Nejvyšší daňová sazba činila 10% (§ 115 zák. č. 58/1906 ř. z.). V roce 1920 však bylo toto daňové zvýhodnění zrušeno. V Uhrách však řada společností s ručením omezeným fungovala, protože Rakousko-Uhersko tvořilo

³ V Uhersku platil samostatný Uherský obchodní zákoník z r. 1875

⁴DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 8086395375.

⁵ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin : právní úprava po novele.* 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 8071750999, s. 25

⁶ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin : právní úprava po novele.* 1. vyd. Praha: Prospektrum, 2001. ISBN 8071750999, s. 27

jednotnou celní a hospodářskou unii a tehdejší předpisy umožňovaly přesídlení společnosti z jedné části do druhé, i když šlo o administrativně složité řešení⁸.

První československá republika tuto právní úpravu převzala beze změn zákonem č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého, kterým se přebíraly prakticky veškeré právní předpisy říšské a zemské platné k 28. 10. 1918 pro české země, a uherské právní předpisy platné pro území Slovenska a Podkarpatské Rusi. Již v roce 1920 nabyt účinnosti zákon č. 271/1920 Sb., který stanovil, že právní úprava společnosti s ručením omezeným se řídila v celé československé republice starorakouskou úpravou. Tato novelizace také zrušila výše zmíněné daňové zvýhodnění, takže od doby jeho účinnosti platily pro společnosti s ručením omezeným stejná pravidla jako pro akciové společnosti. Toto omezení přirozeně zabránilo masovému zakládání společnosti, jako tomu bylo v minulosti⁹. V novelizované podobě platil zákon z roku 1906 až do roku 1950¹⁰.

1.3 Vývoj po roce 1945

Jelikož politický vývoj směřoval jednoznačně proti soukromému vlastnictví, soukromé podnikání bylo logicky na ústupu. Prioritou doby bylo znárodňování, pro které se společnost s ručením omezeným nijak nehodila.

Stále byl ale účinný zákon č. 58/1906 ř. z., který byl sice dvakrát novelizován, obě novelizace nicméně neměly na právní úpravu zásadní vliv. První novelizace byla provedena zákonem č. 32/1946 Sb., o sjednocení a úpravě některých poplatkových předpisů, druhá zákonem č. 243/1949 Sb., o akciových společnostech¹¹.

⁸DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 8086395375.

⁹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 8086395375.

¹⁰DĚDIČ, Jan a Jana SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu.* 1. vyd. Praha: Polygon, 1999. ISBN 8072730002.

¹¹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 8086395375.

Konec společnosti s ručením omezeným nastal až k 1. 1. 1951, kdy nabyl účinnosti zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, který zákon č. 58/1906 ř. z. bez náhrady zrušil.

Ty ze společnosti s ručením omezeným, které dosud přetrvávaly, byly ex lege zrušeny.

Tímto se fakticky likvidovalo obchodní právo jako takové, a bylo přetvářeno na právo hospodářské. Tento trend dovršil zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník¹². Společnosti s ručením omezeným tak díky chorobné ideji komunismu na více než 40 let zmizely z československého práva, i fakticky ze života.

Zatímco u nás se díky komunismu obchodní právo rozvíjet nemohlo, v zemích mimo kontrolu Sovětského svazu tomu tak nebylo. V těchto státech docházelo postupně k zdokonalování právní úpravy společnosti s ručením omezeným, zejména s cílem posílit

jistotu věřitelů společnosti, upřesnit ochranu menšinových společníků či sblížit principy právní úpravy společnosti s ručením omezeným na evropské úrovni¹³.

Po změně společenských poměrů v roce 1989 nastala naléhavá potřeba obnovení tržní ekonomiky, k čemuž bylo nutně potřeba obnovit tradiční formy podnikatelských právnických osob. Zákonodárce zvolil novelizovat hospodářský zákoník, a to zákonem č. 103/1990 Sb., který s účinností od 1.5.1990 v nových ustanoveních § 106n a násl. hospodářského zákoníku obnovil účinnost společnosti s ručením omezeným. Nutno však říct, že velmi stručně, společnost s ručením omezeným byla upravena v pouhých šesti paragrafech. Jednalo se spíše ozákonnou možnost znovu zakládat společnosti s ručením omezeným než o novou legislativní úpravu. Jednalo se nutně o provizorium, do doby přijetí nové legislativní kodifikace¹⁴.)

Novou právní úpravu společnosti s ručením omezeným přinesl až obchodní zákoník (zákon č. 516/1991 Sb.), který nabyl účinnosti 1. 1. 1992. Společnost s ručením

¹² Tamtéž.

¹³ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997. ISBN 8071750476, s. 18

¹⁴ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Vyd. 1. Praha: ASPI, 2002. ISBN 8086395375, s. 7.

omezeným byla upravena v § 105-153e. Dotýkaly se jí také obecná ustanovení o obchodních společnostech a řada dalších ustanovení obchodního zákoníku. Tento zákon byl nahrazen k 1. 1. 2014 zákonem č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích.

Kapitola 2.

2. Společnost s ručením omezeným jako pojem pozitivního práva

2.1 Základní charakteristika společnosti s ručením omezeným v české právní úpravě

2.1.1 Společnost s ručením omezeným jako právnická osoba

Ustanovení § 1 odst. 1 zákona o obchodních korporacích zavádí pro veškeré obchodní společnosti a družstva souhrnné označení obchodní korporace, jehož účelem je usnadnit výklad zákona o znacích společných všem obchodním korporacím¹⁵. Společnost s ručením omezeným, která tak do obchodních korporací nepochybně patří, je soukromoprávní právnickou osobou, i když to zákon o obchodních korporacích přímo nestanovuje¹⁶. Dovožujeme tak z toho, že občanský zákoník v § 20 říká, že právnickou osobou je organizovaný útvar, o kterém zákon stanoví, že má právní osobnost, nebo jehož právní osobnost uzná. Zákon o obchodních korporacích právní subjektivitu obchodním korporacím nepochybně přiznává¹⁷. Jinak řečeno tyto společnosti jsou zcela samostatnými subjekty odlišnými od osob jejich společníků¹⁸. Jsou to soukromé korporace ve smyslu § 210 OZ, který stanoví, že korporaci vytváří jako právnickou osobu společenství osob. Na právnickou osobu se však hledí jako na korporaci i pokud je tvořena pouze

¹⁵HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703 s. 16

¹⁶ Na rozdíl od obchodního zákoníku, který tak činil v § 56.

¹⁷*Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375, s. 21.

¹⁸HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703, s. 17.

jediným členem. To ale pouze za předpokladu, že to zákon dovoluje (§ 211 OZ). Zákon toto umožňuje v § 11 ZOK, kde povoluje jako jednočlennou společnost s ručením omezeným a akciovou společnost.

Společnost s ručením omezeným vzniká dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku. Zániku, čili výmazu z obchodního rejstříku předchází její zrušení formami, způsoby a důvody uvedenými v právních předpisech a zakladatelském právním jednání.

2.1.2 Společnost jako obchodní korporace

Společnost s ručením omezeným je označována jako obchodní společnost kapitálová, nebo kapitálová s prvky osobní společnosti. Kapitálové společnosti mají určité charakteristické znaky.

Jan Hejda řadí mezi základní znaky tyto¹⁹:

- a- Omezené ručení společníků za závazky obchodní společnosti
- b- Zákonná vkladová povinnost
- c- Povinný základní kapitál
- d- Společnost může být založena, či může existovat jako jednočlenná společnost
- e- Absence omezení počtu společníků
- f- Absence povinnosti společníku osobně se podílet na činnosti obchodní společnosti a podílet se na výkonu funkce statutárního orgánu
- g- Povinnost zřídit zákonem předepsané orgány
- h- Právo zřídit další orgány

Mezi základní znaky také nepochybně patří existence podílu společníka nebo trvání společnosti bez ohledu na její osobní složení. Že se nejedná o čistě kapitálovou společnost, se projevuje například tím, že změna v osobě společníka znamená změnu zápisu v seznamu společníků, změnu společenské smlouvy a změnu v zápisu v obchodním rejstříku²⁰. K převodu podílu je vyžadován souhlas valné hromady,

¹⁹HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703, s. 18.

²⁰ Usnesení sp. zn. 29 Cdo 4282/2008 z 27. ledna 2009 - zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku je deklaratorní.

případně jiného orgánu společnosti. Lze zakázat, či podmínit převoditelnost podílu, k němuž byl vydán kmenový list. Oproti akciové společnosti je společnost s ručním omezeným uzavřena.

Dodávám, že nesouhlasím s tvrzením Jana Hejdy, který považuje za základní znak společnosti s ručením omezeným absenci povinnosti společníků podílet se na činnosti obchodní společnosti. Ne, že by snad taková povinnost existovala, ale v praxi je pravidelným rysem společnosti s ručením omezeným účast jejich společníků na její činnosti a každodenním životě společnosti. Společníci nejsou společnosti odcizeni tak, že by jí nebyli vůbec známí a řízení společnosti by převzaly třetí osoby. Proto bývá společnost s ručením omezeným chápána jako společnost smíšená²¹.

2.1.3 Účel založení společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným může být založena za účelem podnikání nebo za účelem jiným. Ovšem ať již je účel společnosti jakýkoliv, vždy bude považována za podnikatelský subjekt. A to s ohledem na ustanovení § 421 odst. 1 občanského zákoníku, který stanoví, že za podnikatele se považuje osoba zapsaná ve veřejném rejstříku. Právní nauka často výstižně používá označení „podnikatel podle formy“²². Toto platí pouze pro společnost samotnou, nikoliv už pro její společníky, kteří pouze pro právní formu společnosti za podnikatele nemohou být považováni.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být podán do 6 měsíců ode dne jejího založení, nastávají tytéž účinky jako při odstoupení od smlouvy (srov. §

²¹POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073574918, s.

²²HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Olomouc: ANAG, 2014. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703, s. 17

2001 a násl. OZ)²³. Dané ustanovení je dispozitivní, danou lhůtu je možné ve společenské smlouvě změnit, ne však zrušit.

2.1.4 Specifika jednočlenné společnosti

V jednočlenné společnosti vykonává působnost nejvyššího orgánu jejího jediného společníka. Nevylučuje se, aby byl jediný společník i jediným jednatelem²⁴.

Možnost jednočlenné společnosti vychází z Dvanácté směrnice, podle jejíhož čl. 2 odst. 1 může mít jediného společníka již při svém založení nebo v důsledku soustředění všech společenských podílů do jediných rukou²⁵. Bylo tak povinností členských států tuto směrnici implementovat do svých národních předpisů.

2.1.5 Důvody pro výběr společnosti s ručením omezeným

Výhodou společnosti s ručením omezeným je, že zákon poskytuje zakladatelům, resp. společníkům velkou svobodu, co se týče organizace společnosti i jednání za ni ve vztahu k třetím osobám. Společníci mají obecně větší kontrolu nad tím, kdo ke společnosti přistoupí či z ní vystoupí. Zaručuje to relativní stabilitu ve složení společníků a těsnější osobní vztahy mezi nimi než mezi akcionáři v akciových společnostech. I toto může být určitá výhoda, zejména pokud předmět podnikání společnosti vychází z osobních dovedností nebo znalostí společníků²⁶.

Společnost s ručením omezeným je vhodnou formou pro realizaci malého a středního podnikání, např. pro podnikatele, kteří spojí svoji práci nebo „know-how“ s menšími vlastníky kapitálu. Na evropské úrovni je malé a střední podnikání definováno v nařízení Komise č. 70/2001 z 12. ledna o použití článku 87 a 88 Smlouvy o ES na státní podpory malým a středním podnikům, v jehož příloze I jsou

²³Ustanovení § 9 Zákona o obchodních korporacích.

²⁴BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 9788073804510 s. 105 (I)

²⁵ Dvanáctá směrnice byla zrušena k 30. říjnu 2009 směrnicí č. 2009/102 ES. (Rozsah zrušení a zachování některých povinností členských států viz č. 9 směrnice č. 2009/102 ES).

²⁶POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. Vyd. 1. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 8021015195, s. 159.

malé a střední podniky definovány²⁷. Zmiňuji to zde proto, že na malé a střední podnikání se vztahuje zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého a středního podnikání. Tento zákon stanoví podpory při zahájení podnikání, jakož i upevňování malých a středních podniků.

2.2. Společnost s ručením omezeným obecně v polské právní úpravě

2.2.1 Prameny práva

1. Původ společnosti s ručením omezeným

Obecně o původu společnosti s ručením omezeným již bylo napsáno výše, zde pouze stručně popíšu její počátky v Polsku.

Zde byla společnost s ručením omezeným zavedena dekretem z roku 1919. Její další úprava byla obsažena v nařízení Prezidenta Polské republiky (Rzeczpospolita Polska) z roku 1933, a finálně byla upravena, spolu s jinými obchodními korporacemi v „Kodeksie handlowym“, který byl uveden v platnost nařízením Prezidenta RP ze dne 27.6.1934²⁸.

„Kodeks handlowy“ byl v roce 2001 zrušen, na jeho místo nastoupil „Kodeks spółek handlowych“ (dále jen „KSH“), který se snaží o maximální kontinuitu se zákonem předešlým.

2. Právní úprava v Kodeksu spółek handlowych

Společnost s ručením omezeným upravují ustanovení § 151-300 KSH, umístěné v hlavě III - „Kapitálové společnosti“, jako díl I – „Společnost s ručením omezeným“.

²⁷ Výňatek z doporučení Komise (ES) 96/280 ES z 3. dubna 1996 o definici malých a středních podniků (Úř. v. L 107, 30. duben 1996, s.4

²⁸KRUSZCZALAK, Kazimierz. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Gdańsk: Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, 1997. ISBN 8371870043.

Mimo ně se společnosti s ručením omezeným týkají ustanovení v hlavě I – „Obecná ustanovení“, přesněji řečeno § 1-7 KSH (díl I – „Společná ustanovení“) a § 11-21 KSH (díl III – „Kapitálové společnosti“), dále ustanovení hlavy IV – „Fúze, rozdělení a přeměny společností“ (§ 491-584 KSH) a nakonec vybrané ustanovení z hlavy V – „Trestní předpisy“ (§ 586-589 a § 593-595 KSH).

Ustanovení § 151-300 KSH byly mnohokrát novelizovány, zmíním pouze dvě důležitější novelizace z posledních let. Jednalo se o novelizaci ze dne 23.10.2008, která nabyla účinnosti 8.1.2009. Vytvořena byla mimo Kodifikační komisi pro soukromé právo. Jejím hlavním cílem bylo tzv. „zjednodušení soukromého práva“. Jako hlavní změnu zavádí snížení povinného základního kapitálu společnosti s ručením omezeným z 50 000 zł na 5000 zł.

Další je novelizace ze dne 1.4.2011, která nabyla účinnosti 1.1.2012, a která umožňuje založení společnosti s ručením omezeným v tzv. systému S24. Taková společnost musí použít vzorovou společenskou smlouvu, která je dostupná elektronicky. Více o tom v kapitole „Vznik a založení s.r.o.“

3. Právní úprava mimo Kodeks spółek handlowych

V soukromoprávních vztazích týkajících se společností s ručením omezeným a neupravených ustanoveními KSH se přímo uplatňují ustanovení občanského práva obsažené v „Kodeksie Cywilnym“ (dále jen „KC“), a je-li to z hlediska právního vztahu společnosti s ručením omezeným vhodné, použijí se ustanovení KC přiměřeně.

Vzhledem ke společnosti s ručením omezeným existují také zvláštní zákony, které upravují pouze určité, specifické situace. Tyto mají na základě *pravidla lex specialit derogat legi generali* přednost před KSH a KC. Patří zde zákon ze dne 30.8.1996 „O komercjalizacji i prywatyzacji“. Tento zákon umožňuje přetvoření státního podniku na jednočlennou společnost s ručením omezeným.

Většina zvláštních zákonů se však týká společností s ručením omezeným nepřímou, a to tak, že pro určité subjekty povolují pouze formu společnosti

akciové. Jedná se zejména o banky, pojišťovny, burzy, investiční či penzijní fondy.

4. Smluvní právo

Pro každou společnost mají bezpochyby význam ustanovení obsažena v její společenské smlouvě / zakládací listině, které jako *lex contractus* formuje její budoucí činnost.

Společnost se může ve smlouvě odchýlit od dispozitivních ustanovení KSH nebo podrobněji upravit jeho obecnější ustanovení.

Do smluvního práva společnosti lze podle Szumaňského zařadit i stanovy, které upravují způsob a časy jednání orgánů společnosti²⁹. Ve společnostech s ručením omezeným, zejména s menším počtem společníků, kde se více uplatní osobní vztahy mezi nimi, je potřeba takovýchto formálních úprav pochopitelně menší.

5. Problém používání předpisů evropského práva

Pod pojmem evropské právo rozumím směrnice a nařízení příslušných orgánů Evropské unie, jejichž problematika se týká obchodních společností, přesněji kapitálových společností. Směrnic je čtrnáct, nařízení pět, všechny jsou publikovány v Úředním věstníku Evropské unie.

Právní předpisy Evropské Unie se týkají společností s ručením omezeným jen velmi omezeně, většinou se snaží upravit společnost akciovou, či vytvářejí nové typy společností jako například Evropská společnost.

Zde jsou ty, které jsou vzhledem ke společnosti s ručením omezeným relevantní:

- a) **Směrnice 2009/101/ES** Evropského parlamentu a Rady ze dne 16.9.2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků

²⁹SZUMAŃSKI, A. Regulaminy zarządów i rad nadzorczych spółek kapitałowych. *Przegląd Prawa Handlowego*, 2003, 1., s. 9-10

a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření³⁰. Jedná se o tzv. první směrnici EU, která byla v polském právu implementována nikoliv v KSH, ale v zákoně ze dne 20.8. 1997 „o Krajowym Rejestrze Sądowym“, který nabyl účinnosti 1.1.2001, to znamená současně s KSH. V samotném KSH je projevem implementace směrnice § 206 upravující informace, které musí obsahovat webové stránky či obecně písemné dokumenty společnosti.

- b) **Směrnice 89/666/EHS** Rady ze dne 21.12.1989, o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společnosti řídicích se právem jiného členského státu³¹, tzv. „Jedenáctá směrnice EU“.
- c) **Směrnice 2009/102/ES** Evropského parlamentu a Rady ze dne 16.9. 2009 v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem³², tzv. „Dvanáctá směrnice EU“, která je promítnuta do znění § 151 odst. 2 KSH.

Polský zákonodárce nad rámec povinností, při tvoření ustanovení KSH o společnosti s ručením omezeným, bere ohled na tzv. **druhou směrnici Rady 77/91/EHS** ze dne 13. 12. 1976 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 58 druhého pododstavce Smlouvy při zakládání akciových společností a při udržování a změně jejich základního kapitálu, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, v současném znění **směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2012/30/EU** ze dne 25.10.2012³³.

Z této směrnice vyplývá pro akciové společnosti, po vzoru práva německého, tzv. garanční funkce základního kapitálu, nevyskytující se v kapitálových společnostech v rámci common law. Polské právo, ještě za doby Kodeksu handlowego, čerpalo inspirace právě v právu německém. Znamenalo to mimo jiné takovou konstrukci společnosti s ručením omezeným, kde základní kapitál

³⁰<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0101>

³¹<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31989L0666>

³²<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-CS/TXT/?uri=CELEX:32009L0102&from=NL>

³³<http://www.codexisuno.cz/0PW#!20>

plní garanční funkci, jak při založení, tak při fungování společnosti. Je možno tvrdit, že již ustanovení KH z roku 1934 byla postavená na podobné koncepci jako druhá směrnice EU. Proto není důvod, aby KSH z roku 2000, který byl připraven na zásadě kontinuity z KH, upravoval společnost s ručením omezeným jinak než na zásadě garanční funkce základního kapitálu, jak ji uznává u akciové společnosti. Z toho vyplývá, že ustanovení KSH o společnosti s ručením omezeným *de facto* berou ohled na směrnici Rady 77/91/EHS, která může být aplikována pomocí interpretačních pravidel.

Podobné legislativní řešení přijal polský zákonodárce ohledně fúzí či rozdělení společnosti s ručením omezeným, kde se inspiroval třetí směrnicí o fúzi společností či šestou směrnicí o rozdělení společnosti, které samotné regulují pouze akciovou společnost.

Jedinou směrnicí, která přímo upravuje restrukturalizaci společnosti, a která je přímo zaměřená i na společnost s ručením omezeným je **směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES** ze dne 26.10.2005³⁴ o příhraničních fúzích kapitálových společností, tzv. „Desátá směrnice EU“.

S ohledem na skutečnost, že mnoho ustanovení KSH týkajících se společností s ručením omezeným bylo *de iure* nebo *de facto* inspirováno právními předpisy evropského práva, stanoví tyto předpisy interpretační pomůcku k KSH, v rámci tzv. „proevropského výkladu“³⁵.

2.2.2 Právní povaha společnosti s ručením omezeným

1. Vlastnosti s.r.o.

³⁴<http://www.eurlex.cz/dokument.aspx?celex=32005L0056>

³⁵PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ CEZAREGO MIKA. *Europeizacja prawa krajowego: wpływ integracji europejskiej na klasyczne dziedziny prawa krajowego : V Ogólnopolska Konferencja Prawnicza, Toruń, 4-5 listopada 1999*. Toruń: Dom Organizatora, 2000. ISBN 8372850097, s. 257-274

Společnost s ručením omezeným (dále jen „s.r.o.“) patří do kapitálových společností. Vyplývá to přímo ze znění § 4 odst. 1 bod 2 KSH. O tom, že se jedná o kapitálovou společnost, navíc vypovídají například tyto vlastnosti:

- a) Jedná se o právnickou osobu
- b) Disponuje vlastním majetkem, kterým odpovídá za své závazky
- c) Funguje na základě společenské smlouvy

S.r.o. nabývá svéprávnosti zápisem do obchodního rejstříku – „Krajowego Rejestru Sądowego“. V této chvíli se stává subjektem práv a povinností, které náležely doteď nesvéprávné s.r.o. V Polsku se s.r.o. od doby uzavření společenské smlouvy do doby zápisu do soudního registru označuje jako „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w organizacji“. Toto přechodné stádium obsahuje řadu odlišností od klasické s.r.o. a tyto zmíním níže.

Jako právnická osoba jedná s.r.o. prostřednictvím svých orgánů, což je valná hromada, jednatel nebo jednatele, případně i dozorčí rada. Jak již bylo řečeno, s.r.o. má vlastní majetek, který pochází z vkladů společníků a je od jejich majetku oddělen. Vnesení vkladů je základní a v zásadě jediná zákonná povinnost společníků zakládajících společnost.

Společníci s.r.o. v zásadě neručí za závazky společnosti. Proto i název této společnosti může uvádět v omyl. Název tedy nesmíme interpretovat tak, jakoby snad ručení společnosti bylo omezené, nýbrž jako omezení ručení společníků za závazky společnosti. Riziko je tak omezeno v samotné společnosti, společníci jej nesou pouze, co se týče vkladů, eventuálně příplatků či služeb, poskytnutých společností.

Jiná je situace u s.r.o., která ještě není zapsána do „Krajowego Rejestru Sądowego“, v Polsku tzv. „spółka z o.o. w organizacji“. V této fázi společníci nemají zatím povinnost splacení vkladů, které připadají na jejich podíly. Tu musí splnit až okamžikem žádosti o zápis společnosti do „Krajowego Rejestru Sądowego“, jak vyplývá z § 167 odst. 1 bod 2 KSH.

Tím, že dříve není splacený celý základní kapitál, může teoreticky dojít k ohrožení postavení případných věřitelů společnosti. Proto KSH upravuje výjimky ze zásady vyloučení osobní odpovědnosti společníků. V souladu s § 13 odst. 1 KSH za závazky společnosti, která dosud není zapsána ve výše zmíněném rejstříku, odpovídají solidárně společnost a osoby, které za ní jednaly. Do okruhu těchto osob tak budou většinou patřit společníci. Z ustanovení § 13 odst. 2 KSH vyplývá, že společník odpovídá solidárně se subjekty jmenovanými v § 13 odst. 1 KSH za závazky společnosti pouze do výše svého nesplaceného vkladu. Pokud je vklad splacený v plné výši, je odpovědnost společníka vyloučena.

Ve společnosti, zapsané v rejstříku a tak definitivně založené, je riziko společníků navíc rozšířeno na půjčky poskytnuté společnosti, v případě, že se společnost dostane do insolvence, neboť § 14 odst. 3 KSH stanoví, že pohledávka společníka vůči společnosti z titulu zápůjčky se považuje za vklad do společnosti, pokud společnost vyhlásí insolvenční, a to do dvou let od okamžiku uzavření smlouvy o zápůjčce.

Další výjimky ze zásady vyloučení osobní odpovědnosti společníka mohou vyplývat z jeho vůle. Bude tomu tak, když společník například převezme určitý závazek společnosti. To může mít význam například v případě koncernu, kdy mateřská společnost přebírá ručení za společnost dceřinou³⁶.

Ve společnosti s ručením omezeným společníci nemají povinnost podílet se na chodu společnosti. Tato funkce je svěřena jejím orgánům. I když valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti, společníci nemají povinnost se jí účastnit či na ní hlasovat. To je potvrzeno v § 241 KSH, který stanoví, že valná hromada je usnášenischopná bez ohledu na počet podílů, které připadají na přítomné členy.

Jinými slovy, ve společnosti s ručením omezeným, podobně jako v akciové společnosti je řízení společnosti odděleno od kapitálu. Je tomu tak proto, že společníci s titulu své účasti v právnické osobě, se na jejím řízení nemohou

³⁶PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI i Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4., s. 249

podílet. Mohou tak činit pouze jako členové orgánů společnosti, čili jako jednatel či člen dozorčí rady³⁷.

V odlišnosti od akciové společnosti, která je společností čistě kapitálovou, s.r.o. vykazuje znaky i společností osobních, proto ji někteří označují za kompromis mezi společností osobní a akciovou.³⁸

2. Problém reformy s.r.o.

Právo států Evropské Unie týkající se s.r.o. můžeme rozdělit na dvě skupiny, a to:

- a) Model ochrany vlastního kapitálu společnosti, který charakterizuje minimální základní kapitál a rozdělení toho kapitálu na podíly společníků, které mají určitou nominální hodnotu. Při běžném fungování společnosti se projevuje nutností zákonného důvodu, pokud jde o výplatu zisku společníkům.
- b) Model tzv. testu solventnosti s.r.o., který za základní kritérium uznává prohlášení jednatelů, že společnost bude po určitý, zákonem stanovený čas solventní. Znamená to, že taková společnost nemusí mít minimální základní kapitál a podíly společníků nemusí mít nominální hodnotu.

První model je typický pro kontinentální systém práva a byl inspirací pro tzv. druhou směrnici EU o ochraně kapitálu³⁹. Model druhý je častý v systému práva common law. Mezi jeho přednosti patří jednoduchost založení a fungování společnosti. Systém přenáší ochranu věřitele ze složitých mechanismů obchodního práva, jak je tomu v kontinentálním systému, na ochranu smluvní,

³⁷WŁODYKA, S. System prawa handlowego, t. 2, s. 44- 45, Nb 32

³⁸PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4., s. 250

³⁹PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4., s. 252

která je však možná pouze ve státě s perfektně fungujícím soudnictvím. To garantuje rychlou ochranu státem osobě smluvně zabezpečené⁴⁰.

Právě tato jednoduchost byla jedním z důvodů, proč se druhý model stal na přelomu XX. a XXI. století oblíbeným v evropských zemích kontinentálního práva. To vedlo k zakládání s.r.o. řídicích se anglickým či irským právem občany zemí kontinentálního práva, jako Německo, Dánsko, i když společnosti vykonávaly činnost pouze v těchto státech. V případech společností jako Daily mail či Centros byly spory rozhodovány Soudním dvorem EU. Ten však ve výše uvedených případech nespátkoval protiprávnost, ale uznal je za legální, v souladu se zásadou volného pohybu kapitálu⁴¹.

Judikatura ESD iniciovala v EU práce nad reformou s.r.o. Mělo být přijato nařízení o Evropské soukromé společnosti, což měla být nadnárodní konstrukce s.r.o. ve státech EU⁴². Reformátorské nálady zmírnila krize v roce 2007, zapříčiněna mimo jiné fungováním společností bez reálného majetku. Ta ukázala, že model ochrany kapitálu společností, má své přednosti.

V některých státech EU byly i tak přijaty reformy, které dovolují založit tzv. s.r.o. light, což je s.r.o. inspirovaná systémem common law, která nemá minimální základní kapitál nebo pouze symbolické Euro (srov.: V ČR symbolická koruna pro každé s.r.o.), umožňující existenci podílů bez nominální hodnoty, a hlavně staví na testu solventnosti na místo „testu bilansowego“⁴³, jak jej známe z modelu ochrany kapitálu.

⁴⁰PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4., s. 253

⁴¹NAPIERAŁA, Jacek. *Europejskie prawo spółek: prawo spółek Unii Europejskiej z perspektywy prawa polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 2013. ISBN 9788325554477, s. 69-71

⁴²NAPIERAŁA, Jacek, SOŁTYŃSKI, Stanisław (ed.). *Spis treści Wprowadzenie Fragment książki Prawo spółek kapitałowych. System Prawa Prywatnego. Tom 17A. 2. wydanie*. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7401-7, s. 102-103

⁴³ „Test bilansowy“ je v podstatě převaha aktiv nad pasivy společnosti jako základ pro vyplacení podílu na zisku společníkovi. V českém právu je podobná zásada zakotvená v § 161 odst. 4 ZOK, která ale není nijak pojmenována, takže tento právní konstrukt budu nadále nazývat „Test bilansowy“.

Výše uvedené tendence se projevují i v Polsku. Mezi nejvýznamnější patří projekt Kodifikační Komise Soukromého Práva⁴⁴ o reformě s.r.o., který byl zveřejněn s cílem umožnit o něm diskuzi⁴⁵.

Výše uvedený projekt nepočítá s s.r.o. light jako samostatným typem kapitálové společnosti vedle s.r.o. klasické, ale připouští možnost tvoření třech variant s.r.o. a to:

- a) Tradiční model se základním kapitálem 1 zł a rozdělením kapitálu na podíly s nominální hodnotou, dále
- b) Modelu, ve kterém není stanovena minimální hodnota základního kapitálu a který připouští podíly bez nominální hodnoty, a nakonec
- c) Modelu, který kombinuje prvky obou výše zmíněných.

Kromě výše zmíněného projekt zavádí kromě tradiční účetní rozvahy i tzv. „test vyplacalności“⁴⁶, ve kterém jednatel či jednatele podávají prohlášení, že společnost bude solventní rok od vyplacení podílu na zisku. Sankce za nepravdivé prohlášení je však odpovědnost pouze vůči společnosti, nikoliv věřitelům, takže stejná odpovědnost jak při porušení „testubilansowego“⁴⁷.

Prvek, který zásadně odlišuje polský projekt reformy od s.r.o. light, je stanovení povinnosti „nuceného šetření“, které má fungovat tak, že společnost nesmí vyplácet podíl na zisku, dokud její rezervní kapitál nedosáhne alespoň 5000 zł nebo víc, pokud tak stanoví společenská smlouva.

Ovšem potřeba zavedení výše zmiňovaného projektu do života byla oslabena ani ne tak ekonomickou krizí, jako naprosto nepromyšlenou novelizací KSH ze dne 23. 10. 2008, která snížila minimální základní kapitál s.r.o. na 5000 zł, ve srovnání s původně vyžadovanými 50 000 zł. Současná hranice 5000 zł a projektována 1 zł nemá z obchodního hlediska prakticky žádný význam. Teoreticky by šlo uvažovat o zachování minimální hranice 50 000 zł pro

⁴⁴ „Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego“

⁴⁵ *Przegląd prawa handlowego*. 2010, Nr. 12, s.5-17

⁴⁶ Dále o tomto testu budu psát jako o „testu vyplacalności“

⁴⁷ § 198 odst. 1 KSH

společnost tradiční a u s.r.o. light na minimální výši základního kapitálu rezignovat. To by mohlo vytvoření dvou různých forem s.r.o. odůvodnit.

Projekt reformy s.r.o., který vede KKPC (Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego) vylučuje založení s.r.o. light jako rozdílný typ kapitálové společnosti, ale zakotvuje některé její zásady do současné právní úpravy s.r.o., která funguje na zásadě ochranné funkce základního kapitálu. Komise to dokonce považuje za výhodu projektu a tvrdí, že projekt umožňuje fungování s.r.o. podle dosavadní právní úpravy. Ovšem absence faktického rozdílu mezi zakladatelským kapitálem v modelu základního kapitálu (1 zł) a modelem kapitálu podílového (0 zł) činí tyto modely pouze teoretickými. Možnost vlastnit podíly bez nominální hodnoty v případě kapitálu podílového nevyvažuje rizika, která mohou v právním styku nastat ze skutečnosti, že v jednom právním konstruktu společnosti budou reálně fungovat modely dva. Navíc i tvrzení, že dosavadní model s.r.o. nepodléhá změně, není úplně shodný se skutečností, a to proto, že s.r.o. fungující na zásadě ochranné funkce základního kapitálu má nyní vedle „Testu bilansowego“ i novou povinnost, kterou je „ Test wypłacalności“. Tím spíše stěžuje reálné fungování společnosti.

Dalším problémem je v případě společnosti s kapitálem podílovým odpovědnost jednatelů. Ti totiž v případě nepravdivého prohlášení v „testu wypłacalności“ jsou odpovědní pouze vůči společnosti, nikoliv i vůči věřitelům, což je sankce pouze iluzorní, zvláště v případě společností, které nevlastní reálný majetek. Vytváří to možnost nekontrolovaného narušení zájmů věřitelů, zvláště v případě, kdy společník této společnosti je současně jejím jednatelem, což v případě polských společností s ručením omezeným je téměř pravidlem.⁴⁸

Tím, že projekt KKPC nerozlišuje mezi s.r.o. a s.r.o light jako dvěma rozdílnými formami těchto společností, ale pouze s.r.o. light inkorporuje do s.r.o., jako jednu z možností jejího založení, může docházet ke klamání věřitelů, kteří nebudou schopni rozeznat, o jakou formu společnosti se jedná, jelikož označení firmy bude identické.

⁴⁸PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 257

Dle mého názoru projekt KKPC reformuje s.r.o. tak, že by mohlo dojít k oslabení potřeby zakládat „spolek jawnych“⁴⁹ v Polsku, protože v modelu s.r.o. s kapitálem podílovým mohou společníci bez vnesení vkladů získat faktickou osobní nezodpovědnost za závazky společnosti. Mohlo by to také znamenat návrat ke společnosti bez vkladů, která je zakázána v § 3 KSH.

3. Specifika jednočlenné společnosti s ručením omezeným

KSH umožňuje, aby společnost s ručením omezeným byla založena jako jednočlenná nebo aby se jednočlennou stala tak, že jeden společník získá všechny podíly.

Pro jednočlennou společnost platí určitá specifika. Ty můžeme rozdělit podle toho, zda jimi jsou ustanovení KSH určené přímo pro tento typ společnosti nebo ustanovení, která se vztahují z logiky věci pouze na společnosti, které mají členů více.

Z důvodu stručnosti nevypisuji všechny, pouze vybírám ta, která mi přijdou zajímavější.

Jedná se o:

- § 151 odst. 1, který výslovně upravuje možnost založení jednočlenné společnosti a § 151 odst. 2, který zakazuje založení jednočlenné společnosti s ručením omezeným další jednočlennou společností, čili tzv. „řetězení společností“. Nutno dodat, že tento zákaz se vztahuje pouze na založení takové společnosti. Pokud se společnost stane jednočlennou v důsledku vlastnictví všech podílů jinou, jednočlennou společností, může takto fungovat nadále⁵⁰.
- § 162, ve kterém je upraven zákaz reprezentace předběžné jednočlenné společnosti jejím společníkem, s výjimkou podání návrhu na zápis společnosti do rejstříku. V § 164 odst. 2 KSH je stanoveno, že návrh na zápis podává jednatel. Je to zároveň potvrzení, že jediný společník může být

⁴⁹ „Spółka jawna“ je upravená v § 22 odst.1 KSH, kde je definována jako osobní společnost, která řídí obchodní závod pod vlastní firmou, a není jinou obchodní společností. V českém právu je tomu nejbližší Veřejná obchodní společnost.

⁵⁰PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. 1 wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 264.

jediným jednatelem. Dokud společnost není zapsána do obchodního rejstříku, je jeho jednání za společnost prakticky vyloučeno. Je tak nutné, aby společník udělil plnou moc jiné osobě, pro veškerá jednání, která bude potřeba učinit. Nutno říci, že tento § je právem kritizován v literatuře⁵¹. Není to jen zbytečná komplikace pro jediného společníka a zároveň jednatele (což v Polsku je prakticky pravidlem), ale umožňuje nepoctivým zakladatelům vyloučit svoji odpovědnost právě tím, že jednání činí zmocněnec.

Naopak nenajdou uplatnění předpisy týkající se např. vyloučení společníka ze společnosti, práva menšinových společníků, zvláštní práva a povinnosti některých společníků, úprava hlasování na valné hromadě, případně odpovědnost jednatele společníkům, zákaz konkurence jednatele atd.

2.2.3. Využití společnosti s ručením omezeným v praxi

1. Cíle společnosti s ručením omezeným

Každá společnost musí být založena za určitým cílem, jak je zdůrazněno v § 3 KSH. Společnost je možné založit za každým cílem, který není v rozporu s právním řádem, pokud zákon nestanoví jinak (§ 151 odst. 1 KSH). Obecně lze cíle rozdělit na hospodářské a ty, které hospodářské nejsou.

Hospodářským cílem rozumíme takový, který lze vyčíslit v penězích⁵². Hospodářský cíl může mít za účel dosažení zisku, případně se na zisk nemusí orientovat. Jako příklad hospodářského cíle, který není orientován na zisk, uvádím společnost, která vyhledává a kupuje umělecká díla.

Naopak společnosti, s cílem, který není hospodářský, budou např. ty, které se věnují charitě, vědě nebo třeba pouze řízení jiných společností⁵³. Není vyloučeno, že se tyto cíle budou u jednotlivých společností prolínat. Cíl společnosti je konkretizován

⁵¹BIENIAK, Jacek, Michał BIENIAK, Grzegorz NITA-JAGIELSKI, et al. *Kodeks spółek handlowych Kometarz*. 4. wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7483-3, s. 545.

⁵²STANISŁAW SOŁTYSIŃSKI [ET AL.]. *Kodeks spółek handlowych*. 2. wyd. Warszawa: C.H. Beck, 2005. ISBN 8373876618, t. 2, s. 12-13.

⁵³STANISŁAW SOŁTYSIŃSKI [ET AL.]. *Kodeks spółek handlowych*. 2. wyd. Warszawa: C.H. Beck, 2005. ISBN 8373876618, t. 2, s. 13.

ve společenské smlouvě, jelikož v ní musí být uveden předmět činnosti (§ 157 odst. 1 bod 2 KSH).

2. Limity využití společnosti s ručením omezeným

KSH výslovně zakazuje pouze tzv. „řetězení společností“. Případy, kdy pro určitou činnost nemůže být použita společnost s ručením omezeným, najdeme v jiných právních předpisech.

„Ustawa o obrocie z instrumentacji finansowymi“ stanoví jako podmínku pro instituce finančních trhů akciovou společnost. Instituce jako např. burza cenných papírů, centrální depozitář cenných papírů, investiční fondy, penzijní fondy, nemůžou fungovat jako společnost s ručením omezeným.

Dále nemůže s. r. o. fungovat jako banka nebo pojišťovna⁵⁴.

Shrnutí

Obecně je pojetí společnosti s ručením omezeným v obou právních řádech dosti podobné, na čemž se podílí i evropská harmonizace. Níže popíšu z mého pohledu důležité skutečnosti, ve kterých jsou si společnosti v obou zemích podobné, a naopak ty, ve kterých se liší. Budu se snažit psát o těch, které mohou mít vliv na rozhodování potenciálního zakladatele, kde spoji společnost založit.

V komparaci se nezabývám daňovými aspekty.

I. Podobnosti

Oba právní řády chápou společnost s ručením omezeným jako kapitálovou obchodní společnost, která má vlastní majetek, oddělený od majetku zakladatelů. Společnost si zřizuje orgány, jejichž prostřednictvím pak jedná. Společnost vytváří základní kapitál, který se na počátku skládá z vkladů společníků.

Přes svou oblíbenost se s. r. o. pro některé druhy podnikání ji využít nelze. Týká se to vždy bankovníctví, pojišťovnictví, dále obchodu s cennými papíry a jinými

⁵⁴ ustawa z 29. 8. 1997 r. – Prawo bankowe, ustawa z 22. 5. 2003 r. o działalności ubezpieczeniowej.

investičními nástroji. Převažuje zde veřejný zájem na tom, aby tyto služby nemohly poskytovat subjekty bez dostatečného kapitálu či odborných znalostí.

II. Rozdíly

Začnu u minimálního základního kapitálu, který v České republice nyní činí 1 Kč (§ 142 odst. 1 ZOK). V polském právním řádu je to minimálně 5 000 zł (§ 154 odst. 1 KSH). V obou právních řádech došlo v posledních letech k výraznému snížení minimálního základního kapitálu⁵⁵. V České republice se prakticky na minimální výši rezignovalo.

Dalším výrazným rozdílem je, že od účinnosti ZOK český právní řád umožňuje tzv. „řetězení společností“. V Polsku je to přípustné pouze nabytím všech podílů v s. r. o. jinou jednočlennou s. r. o. Lze si představit, že pokud bude mít někdo motivaci takový holding společnosti vytvořit, půjde to dobře v obou zemích.

Společnost s ručením omezeným může být vytvořena jako jednočlenná. V Polské republice je to dokonce velmi časté⁵⁶. I přesto KSH zbytečně komplikuje proces zakládání jednočlenné s. r. o. tím, že neumožňuje jedinému zakladateli právně jednat za společnost, dokud ta není zapsána do obchodního rejstříku. Může pouze podat návrh na zápis, je-li zároveň jednatelem. Je tak nutné ustanovit zmocněnce, který bude za zakladatele právně jednat, což nepochybně znamená výdaje navíc. Na druhou stranu to umožní zakladateli zbavit se jakékoliv odpovědnosti za jednání učiněná před vznikem společnosti. Komu bude taková úprava prospěšná, nebudu spekulovat.

III. Závěr

V současné době je zřizování společností s ručením omezeným v Polské republice velmi jednoduché, neboť je lze založit prostřednictvím internetu. Proto si myslím, že pro malé podnikatele, kteří budou jediným společníkem, a zároveň i jednatelem, je

⁵⁵ V ČR přijetím ZOK, v PL novelizací KSH z roku 2008 (předtím byl ZK 50 000 zł).

⁵⁶ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. 1. vydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 257.

tento způsob založení ideální možností. Pokud je neodrazuje základní kapitál 5 000,- zů, který pravděpodobně, pokud reforma s. r. o. nabude účinnosti, bude snížena na nulu, pak lze Polsko doporučit.

V Polsku probíhají již 3 roky diskuze nad reformou společnosti s ručením omezeným, na kterých se podílí Kodifikační komise pro soukromé právo, Legislativní rada vlády, jakož i zástupci podnikatelů a akademická sféra.

Nepochybně se schyluje k reformě, která velmi zásadním způsobem ovlivní jak nově zakládané společnosti, tak ty, které již fungují. Bohužel v současné době není zcela jasné, jak, neboť množství pozměňovacích návrhů k reformě je velké, a stále není jasné, v jaké podobě bude projekt finálně schválen.

Dle mého názoru zakladatelé malých společností, hlavně jednočlenných, pro které je jednoduché založení společnosti lákavé, nemusí reforma až tolik zajímat, protože se jich příliš nedotkne.

Pro společnosti s větším počtem společníků, pro které bude vnitřní struktura a možnosti její změny zásadní, pravděpodobně nebude současné nejisté prostředí úplně vhodné.

Proto bych doporučil takovému potenciálnímu zakladateli, který se rozhoduje, zda své podnikání začít v Polské nebo České republice, druhou z nich. České úprava nabízí větší volnost, hlavně co se týká základního kapitálu, počtu a druhů podílů, které může společnost vytvořit.

Kapitola 3.

3. Identifikační znaky společnosti s ručením omezeným

Identifikační znaky v české právní úpravě

3.1 Firma

Obecně je název právnické osoby upraven v ustanovení § 132 a násl. OZ. Název musí obsahovat právní formu označení její právní formy. Název musí také odlišit

právníckou osobu od jiné osoby. Obecné ustanovení § 123 odst. 1 občanského zákoníku řadí mezi povinné náležitosti společenské smlouvy i obchodní firmu.

Jménem podnikatele
zapisovaného do obchodního rejstříku je jeho obchodní firma. Obchodní firma společnosti s ručením omezeným se skládá ze dvou prvků. A to za prvé z firemního kmene osobního, věcného či smíšeného, který je v podstatě ponechána vůli společníků, a firemního dodatku.

Obchodní firma jako taková není subjektem práv a povinností⁵⁷. Z toho vyplývá, že v soudním nebo rozhodčím řízení nelze rozhodovat o jejich právech a povinnostech. Dojde-li k uložení povinností obchodní firmě, jedná se o paakt⁵⁸.

Při tvorbě obchodní firmy jsou společníci vázáni následujícími zásadami:

Jedná se o zásadu priority, která říká, že obchodní firma zapsaná v obchodním rejstříku doznává vyšší míru ochrany než firma, která v rejstříku zapsána není. Ochrana také prioritně náleží tomu, kdo ji použil poprvé⁵⁹. U firmy dosud nezapsané v obchodním rejstříku tím bude zpravidla okamžik, kdy dojde k založení obchodní společnosti nebo k rozhodnutí o změně obchodní firmy. Toto kvazi – užití budoucí obchodní firmy by mohlo zakládat firemní prioritu, pokud by v daném případě jinak nebyla dána⁶⁰. Obdobně je možné také vnímat jednání za společnost vystupující pod svou firmou před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Firma právně neexistuje, ale již pod jejím jménem někdo jedná. Tyto situace budou však vzhledem k rychlosti zápisových řízení poměrně výjimečně, a pokud dojde k umožnění přímého zápisu do obchodního rejstříku notářům, nebude k nim docházet prakticky vůbec⁶¹.

Zásada jedné obchodní firmy, ze které vyplývá, že každá společnost musí mít pouze jednu obchodní firmu. Je vyloučeno, aby společnosti využívala dvě či více firem.

⁵⁷ Civ. rozh. Vážný 5 823 (z r. 1926).

⁵⁸ Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 3. 1997 sp. zn. 7 A 155/94, Soudní judikatura ve věcech správních, 1998, č. 2, s. 52 a násl.

⁵⁹ Důvodová zpráva k OZ (§ 423)

⁶⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 9788073804510, s. 504 (I)

⁶¹ KOŽIAK, J. *Obchodní firma v judikatuře a právní praxi*. disertační práce. Akademický rok 2012/2013. Zdroj: is.muni.cz/th/107828/pravf_d/.

Zásada nezaměnitelnosti firmy⁶². Zaměnitelné jsou nejen firmy shodné, ale i firmy podobné, pokud mohou vyvolat nebezpečí záměny. Obchodní firma musí být výlučná na území celého státu. Výjimkou z této obecně platné zásady stanoví zákon pro firmy sdružených podnikatelů. Pak obchodní firmy mohou obsahovat některé shodné prvky, ovšem pouze za předpokladu, že je veřejnost schopna je rozlišit⁶³.

Zásada zákazu klamavosti firmy znamená, že firma by měla určitým způsobem vypovídat o její činnosti, stejně jako o právní formě společnosti. Účelem je ochrana třetích osob. Na zásadu klamavosti navazuje zásada pravdivosti.

Ta znamená, že jakákoliv informace uvedená v obchodní firmě musí být pravdivá a nesmí vyvolávat představy odporující skutečnému stavu⁶⁴. Osobně si myslím, že to není pravda, vzhledem k tomu, že firemní kmen může být smyšlený, tj. nemusí mít reálnou vazbu na předmět činnosti společnosti nebo na její členy.

3.1.1. Obecně

Obchodní firma je tvořena firemním kmenem a firemním dodatkem, které pouze společně tvoří obchodní firmu jako jediný a nedělitelný právní institut⁶⁵.

3.1.2 Firemní kmen

O předmětu činnosti by měla vypovídat první část firmy nazvaná kmen. Ten dělíme na osobní, věcný, fantazijní či smíšený⁶⁶. Osobní znamená, že se v názvu vyskytují osobní jména fyzických osob, jejich společníků, zatímco věcná odkazuje na předmět činnosti společnosti. Fantazijní obchodní firma je vymyšlená, její název nemá základ ani ve jménech společníků, ani v předmětu podnikání. Účelem může být upoutání pozornosti⁶⁷. Smíšená pak, jak již z jejího označení vyplývá, je kombinace

⁶² Důvodová zpráva k OZ (§ 424)

⁶³ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 21

⁶⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 9788073804510, s. 507 (I).

⁶⁵ J. Macek, *Obchodní právo*, 1994, č.5, s. 16.

⁶⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 18.

⁶⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 18.

předchozích variant. Jména zahrnutá v obchodní firmě nemusí nutně patřit společníkům, může se jednat i o jména historická či fantastická⁶⁸.

Tomáš Dvořák se v souvislosti z obchodní firmou zabývá otázkou, zda je možné i u společnosti s ručením omezeným do kmene názvu vložit slova „a spol.“, a to ve spojení se jménem některého společníka, když je dodatek „a spol.“ vyhrazen pro veřejnou obchodní společnost podle ustanovení § 96 zákona o obchodních korporacích. Dochází k závěru, že většinový právní názor, který tvrdí, že toto není možné, je nesprávný, a to proto, že pokud veřejná obchodní společnost volí v názvu dodatek „a spol.“, není již nutné dále uvádět její právní formu. Proto, pokud bychom měli v kmenu názvu společnosti s ručením omezeným slova „a spol.“ a pak ještě dodatek s.r.o., pak průměrnému člověku musí být zřejmé, že se nejedná o veřejnou obchodní společnost⁶⁹. To ostatně lze jednoduše najít i v obchodním rejstříku. Potvrzení tohoto názoru najdeme i v předkomunistické judikatuře⁷⁰. Z mé vlastní praxe v advokátní kanceláři potvrzují, že rejstříkové soudy toto povolují.

3.1.3 Firemní dodatek

Firemní dodatky lze rozdělit na obligatorní a fakultativní.

Mezi obligatorní patří dodatek označující právní formu společnosti. Společnost s ručením omezeným může vybírat mezi několika ze zákonem nabízených variant, a to: „společnost s ručením omezeným“, „spol. s.r.o.“ nebo s.r.o.⁷¹. Vzhledem ke kogentnosti zákonného ustanovení je zakázána jakákoliv jiná podoba dodatku, a to včetně cizojazyčného ekvivalentu. Jakmile je tento dodatek jednou zapsán do obchodního rejstříku, je společnost povinna pod tímto dodatkem jednat. Mezi obligatorní dodatky patří dále dodatek vyjadřující právní nástupnictví po zaniklé právnické osobě⁷².

⁶⁸ Civ. rozh. Vážný 9 745 (z r. 1930).

⁶⁹ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 19

⁷⁰ Civ. rozh. Úř. sb. 17 204 (z r. 1939).

⁷¹ Ustanovení § 132 odst. 2 Zákona o obchodních korporacích.

⁷² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 20.

Fakultativním dodatkem může být například sídlo společnosti. Sídlo, když je v názvu obchodní firmy však není dostačujícím rozlišujícím kritériem z hlediska principu nezaměnitelnosti obchodní firmy (viz výše), v jinak zaměnitelných firmách, protože takový dodatek může být veřejností vnímán s menší pozorností než zbývající část obchodní firmy⁷³.

Navíc existuje speciální druh dodatku, označovaný jako dovětek. Ten se projevuje u společnosti, která vstoupila do likvidace, kde je povinný dovětek „v likvidaci“⁷⁴. Účelem je pochopitelně informovanost třetích osob

3.1.4 Změna obchodní firmy

Společnost může kdykoliv měnit svoji obchodní firmu, ale pod podmínkou, že tomu přizpůsobí svou společenskou smlouvu, jelikož údaj o obchodní firmě je její obligatorní náležitostí. Teprve po této změně má společnost možnost podat návrh na změnu zápisu v obchodním rejstříku. Do doby zápisu má povinnost jednat pod firmou původní, tj. účinky zápisu jsou konstitutivní⁷⁵.

3.1.5 Předběžný zápis

Rejstříkový soud má možnost zapsat do obchodního rejstříku i firmu založené, ale ještě nevzniknuté společnosti, pokud to navrhnu všichni její zakladatelé a doloží společenskou smlouvu. Tento návrh na zápis společnosti do rejstříku musí být podán do jednoho měsíce ode dne zápisu obchodní firmy, jinak rejstříkový soud firmu z obchodního rejstříku vymaže z úřední povinnosti⁷⁶.

Účelem je, aby třetí osoby nemohly zcizit obchodní firmu předběžné společnosti tím, že si ji samy zaregistrují dříve, než zakladatelé podají návrh na zápis společnosti⁷⁷.

3.1.6 Ochrana obchodní firmy

⁷³ Rozs. vrchního soudu v Praze ze dne 1. 12. 1993 sp. zn. 3 Cmo 573/93, (Právní praxe v podnikání, 1995, č. 6, s. 27 a násl.)

⁷⁴ Ustanovení § 187 odst. 2 Občanského zákoníku.

⁷⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 21

⁷⁶ Ustanovení § 48 odst. 2 Zákona o veřejných rejstřících.

⁷⁷ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 22

Občanský zákoník stanoví, že ochrana práv k obchodní firmě náleží tomu, kdo ji po právu použil poprvé⁷⁸. Společnost, která utrpěla újmu, nebo pokud ji taková újma hrozí, zejména neoprávněným užitím obchodní formy, má právo, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno, případně aby byl odstraněn jeho následek, vydáno bezdůvodné obohacení, nahrazená újma či poskytnuto přiměřené zadostiučinění. Společnost se však ochrany musí domáhat.

Zákonná ochrana obchodní firmy je specifikována v občanském zákoníku⁷⁹ a má absolutní povahu, což znamená, že trvá ode dne vzniku až do zániku společnosti, a to proti každému narušiteli.

Uplatňuje se zásada priority, viz výše.

Obchodní firma je chráněna v rámci předpisů o nekalé soutěži⁸⁰. Ochranu obchodní firmy zde upravuje ustanovení § 2981 odst. 1 občanského zákoníku neboli vyvolání nebezpečí záměny. Tento § stanoví, že pokud někdo užije obchodní firmy, kterou již po právu užívá jiný subjekt, vyvolává nebezpečí záměny. K újmě nemusí dojít, postačí, že samotná újma hrozí. Jak bylo napsáno výše, oprávněný uživatel se může domáhat, aby se rušitel zdržel takového jednání, atd. Navíc se může domáhat, aby soud uložil povinnost uveřejnění rozsudku narušiteli, na jeho náklady a v rozsahu a formě stanovené soudem⁸¹.

Další možností je ochrana obchodní firmy prostřednictvím ochranné známky, podle zákona č. 441/2003 Sb., o ochranných známkách, ve znění pozdějších předpisů. Tato ochrana je výhodná mimojiné proto, že vlastník ochranné známky může požadovat, aby soud nařídil zničení výrobků, jejichž uvedením na trh či výrobou došlo k porušení práv k ochranné známce⁸². Právo na náhradu škody a na přiměřené zadostiučinění tím pochopitelně narušeno není.

3.2 Sídlo

⁷⁸ Ustanovení § 423 odst. 2 občanského zákoníku.

⁷⁹ Ustanovení § 135 odst. 1 občanského zákoníku.

⁸⁰ Ustanovení § 2976 a násl. občanského zákoníku.

⁸¹ Ustanovení § 155 odst. 4 občanského soudního řádu.

⁸² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 26.

Právní úprava sídla je upravená v § 136 a 137 občanského zákoníku. Sídlo je jedním z identifikačních údajů určujících společnost. Každá společnost musí mít sídlo již při založení společnosti, pod sankcí neplatnosti společenské smlouvy. Z povahy věci plyne, že každá společnost může mít pouze jedno sídlo, v místě přesně vymezeném adresou⁸³. Pokud je sídlo v domě, který má více orientačních i popisných čísel, musí být jednoznačně určeno, ve kterém vchodě je sídlo umístěno⁸⁴.

Z povahy věci plyne, že se musí jednat o adresu způsobilou jako sídlo společnosti působit. Sídlo společnosti se může nacházet i v bytě, pokud to připouští povaha či rozsah činnosti společnosti⁸⁵. Ve společenské smlouvě postačí uvést obec, není nutno uvádět přímo adresu. Je tomu tak z důvodu, aby společnost nemusela při změně sídla v rámci obce měnit i společenskou smlouvu, čímž by se celá procedura zbytečně komplikovala.

Rozlišuje se sídlo materiální a formální, čili zapsané v obchodním rejstříku. V českém právu se uplatňuje pojetí formální. Stalo se tak především z důvodu harmonizace s právem Evropské Unie⁸⁶. Tato zásada souvisí se zásadou materiální publicity rejstříkového zápisu. To znamená, že každý se může dovolávat sídla zapsaného v obchodním rejstříku a společnost nemá právo namítat, že se její skutečné sídlo nachází jinde⁸⁷.

Formální zásada je poněkud narušena tím, že pokud soud zjistí, že společnost má jako sídlo zapsané prostory, pro které neexistuje právní důvod užívání, vyzve společnost ke zjednání nápravy. Pokud ta tak ve stanovené lhůtě neučiní, zruší ji soud s likvidací⁸⁸.

Nutno poznamenat, že přestěhováním sídla beze změny společenské smlouvy nastává rozpor faktického stavu a smlouvy (jedinou výjimkou je výše uvedené

⁸³DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 22.

⁸⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20.4. 2001 sp. zn. 7 Cmo 956/2000, (ASPI JUD22550CZ.).

⁸⁵ Ustanovení § 136 odst. 1 Občanského zákoníku.

⁸⁶DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 22.

⁸⁷ Ustanovení § 137 Občanského zákoníku.

⁸⁸ Usnesení nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 10. 2011 sp. zn. 29 Cdo 1654/2011, (ASPI JUD206601CZ.).

přestěhování v rámci území obce). Takové jednání je klasifikováno jako porušení společenské smlouvy statutárním orgánem či jinou osobou, která přestěhování fakticky provedla. Statutární orgán má povinnost jednat s péčí řádného hospodáře, čímž se rozumí i dodržování společenské smlouvy. Z toho vyplývá, že i pokud přestěhování zařídí jiná osoba, měl by statutární orgán být spoluodpovědný⁸⁹.

3.3 Identifikační číslo osoby (IČO)

Identifikační číslo osoby je číselný údaj, který slouží k identifikaci a evidenci podnikajících subjektů pro statistické účely. Identifikační číslo osoby se přiděluje při zápisu společnosti do obchodního rejstříku. Činí tak rejstříkový soud, kterému potřebné údaje, nutné k přiřazení identifikačního čísla sdělí příslušný správní orgán. Právní úpravu najdeme v zákoně č. 89/1995 Sb., o státní statistické službě, ve znění pozdějších předpisů.

Každému subjektu patří pouze jedno identifikační číslo, které nemůže být znovu použito, i kdyby subjekt zanikl.

Organizačním jednotkám lze přidělit identifikační kód, nikoliv identifikační číslo osoby⁹⁰.

3.4 Daňové identifikační číslo

Daňové identifikační číslo je číselný kód pro potřeby daňového řízení, který přiděluje správce daně⁹¹.

Identifikační znaky v polské právní úpravě

3.5 Obchodní firma

Obchodní firma je v Polsku upravena v ustanovení čl. 43 a násl. polského občanského zákoníku (Kodeks Cywilny), v němž je uvedeno, že podnikatel působí

⁸⁹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 24.

⁹⁰DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 24

⁹¹ Ustanovení § 130 Daňového řádu (z. č. 280/2009 Sb.).

pod obchodní firmou, obdobně jako v české úpravě. Obchodní firmu však tento zákon nedefinuje.

Firma se eviduje v příslušném rejstříku, nestanoví-li právní předpisy jinak⁹². Právo k firmě vzniká podnikateli okamžikem zápisu do daného rejstříku nebo prvním užitím firmy.

Firmou právnické osoby je její název. Tak jak v českém právu se obchodní firma skládá z kmene a dodatků. Rozlišujeme dodatky obligatorní nebo fakultativní⁹³. Mezi obligatorní náležitosti patří označení právní formy, které může být uvedeno zkratkou. Firma může označovat předmět činnosti či sídlo právnické osoby⁹⁴. Fakultativní dodatky jsou pak plně na vůli podnikatele. Může se jednat o dodatek typu „Bratři“ či „Otec a syn“. Rozdíl oproti české úpravě nalezneme v čl. 43 (5). Ten stanoví, že firma právnické osoby může obsahovat jméno nebo pseudonym fyzické osoby, pokud to slouží ke sdělení vztahu této osoby ke vzniku nebo činnosti podnikatele. Umístění jména nebo pseudonymu fyzické osoby ve firmě vyžaduje písemný souhlas této osoby a v případě její smrti souhlasy jejího manžela a dětí⁹⁵. Dále je dovoleno užívat zkratku obchodní firmy. Tato zkratka se také registruje (Art. 43 (5) §4.).

Obecně mají kapitálové společnosti vyšší svobodu, co se týká výběru obchodní firmy, než na příklad fyzické osoby nebo osobní společnosti.

Můžou si zvolit, zda firma bude odkazovat na činnost společnosti, na jejího zakladatele, nebo zda půjde o firmu fantazijní. Mohou si pro svou firmu zvolit jiný jazyk než je polština⁹⁶.

V následujícím ustanovení se „Kodeks cywilny“ zabývá otázkou označení součástí právnické osoby. Přitom nedělá rozdíl mezi organizační složkou zapsanou v obchodním rejstříku (odštěpný závod) nebo pobočkou. Stanoví pouze, že firma

⁹² Kodeks Cywilny Art. 43 (2) § 1-2.

⁹³ *Prawo cywilne w pigułce*. Warszawa: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-83-255-4844-5, s. 23.

⁹⁴ Kodeks Cywilny Art. 43 (5) § 2.

⁹⁵ Kodeks Cywilny Art. 43 (5) § 3.

⁹⁶ S výjimkou dodatků, které charakterizují právní formu společnosti.

součástí právnické osoby obsahuje plný název této osoby spolu s dodatkem „součást“ (oddział). Dále obsahuje označení místa, v němž má součást sídlo⁹⁷.

Změnu firmy je nutné zapsat do obchodního rejstříku. Pokud dojde k přeměně právnické osoby, je možno zachovat její současnou firmu, s výjimkou dodatku, který určuje její právní formu, pokud byla změněna⁹⁸. Pokud se firma v souvislosti s přeměnou mění ve větším rozsahu, než pouze dodatku o právní formě, je nástupnická společnost povinná vedle nové firmy používat i firmu původní, a to v závorkách, s dodatkem „v minulosti“. Tato povinnost trvá alespoň jeden rok ode dne přeměny (§ 554 KSH).

Dle čl. 43 (8) §3 KC platí, že kdo nabývá obchodní závod, může jej provozovat pod původním názvem. Má ale povinnost vložit dodatek obsahující firmu nebo jméno nabyvatele, ledaže se strany dohodnou jinak.

Podobně, pokud dojde v důsledku přeměny obchodní společnosti ke změně obchodní firmy, je nutno uvádět jako dodatek alespoň po dobu jednoho roku i původní firmu s vysvětlením „původně“.

Dle čl. 43 (9) §1 nelze firmu zcizit. To je zásadní rozdíl oproti české úpravě, která považuje právo k obchodní firmě za právo spíše majetkové než osobní, jak již bylo zmíněno výše. To znamená, že jej může převést ať už samostatně nebo se závodem, se kterým je spojena⁹⁹. Článek 43 (9) § 2 říká, že podnikatel může zmocnit jiného podnikatele k používání své firmy, pokud to neuvádí v omyl. Ve výjimečných případech je možné i v českém právu uzavřít smlouvu o užívání obchodní firmy jinou osobou, než které náleží obchodní firma dle obchodního rejstříku¹⁰⁰.

Ochranu proti zásahům do práv k obchodní firmě upravuje článek 43 (10) KC. Ten stanoví, že podnikatel, jehož právo na firmu bylo ohroženo cizí činností, může žádat o zanechání této činnosti, ledaže není protiprávní. V případech dokonání zásahu může oprávněná osoba žádat o odstranění jeho následků, učinění prohlášení o

⁹⁷ Kodeks cywilny Art. 43 (6).

⁹⁸ Tamtéž Art. 43 (7).

⁹⁹ Důvodová zpráva k OZ (§ 423)

¹⁰⁰ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. Komentář k zákonu o obchodních korporacích. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN 9788073804510, s. 523 (1).

stanoveném obsahu a formě, náhradu škody nebo vydání prospěchu získaného osobou, která se zásahu dopustila¹⁰¹. Odpovědnost z titulu ohrožení práv k obchodní firmě je odpovědnost objektivní¹⁰².

Dále, podobně jako v České republice, chrání obchodní firmu i ustanovení o nekalé soutěži.¹⁰³ Podle těchto pravidel může podnikatel, jehož právo k firmě bylo ohroženo nebo porušeno, požadovat zanechání takového jednání, odstranění následků tohoto jednání, vydání prohlášení rušitelem, nejčastěji omluvy, dále má poškozený právo na náhradu škody podle obecných zásad KC, nebo vydání bezdůvodného obohacení.

3.6 Sídlo

Ustanovení KSH sídlo blíže nespecifikují. Pouze z nich vyplývá, že sídlo musí být v Polské republice. Dovožujeme to s § 270 odst. 2 KSH, který říká, že změna společenské smlouvy, byť ve formě notářského zápisu, o přenesení sídla do zahraničí má za následek zánik společnosti. Je sporné, zda je toto pravidlo v souladu s unijními principy volného pohybu osob a kapitálu¹⁰⁴. Je to také rozdíl oproti úpravě české, která přemístění sídla do zahraničí po splnění určitých podmínek umožňuje.

Ustanovení týkající se sídla najdeme také v KC, ve kterém je řečeno, že ve společenské smlouvě musí být uvedeno sídlo společnosti. Tak jako v ČR vystačí pouze obec, nikoliv adresa. Pokud společenská smlouva, nebo všichni společníci nestanoví jinak, má vedení společnosti povinnost se scházet v místě sídla, to znamená v příslušné obci.

Shrnutí

I. Podobnosti

¹⁰¹ Kodeks cywilny Art. 43 (10).

¹⁰² Prawo cywilne w pigułce. Warszawa: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-83-255-4844-5, s. 23.

¹⁰³ ustawa z 16. 4. 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji – dále jen „ZNKU“.

¹⁰⁴ PABIS, Robert. *Spółka z o.o.* 3. wydanie. Kielce: C.H. BECK, 2006. ISBN 83-7483-027-1, s. 45

Je pravidlem, že obchodní firmu musí mít každý podnikatelský subjekt. Obecně, porovnávané právní úpravy obchodní firmy stojí na podobných principech, liší se spíše v detailech. Shodují se v tom, že ochrana obchodní firmy vzniká okamžikem zápisu do příslušného rejstříku, případně v okamžiku prvního užití. Pouze s tím rozdílem, že v Polské republice k tomu musela dojít judikatura¹⁰⁵.

V obou zemích mohou kapitálové společnosti volit z firem osobních, věcných, fantazijních nebo smíšených. Je dovoleno, aby firemní kmen byl uveden v cizím jazyce.

Společným znakem je také to, že podnikatel může mít pouze jedinou obchodní firmu.

Aby měla právní úprava obchodní firmy smysl, je nutné stanovit sankce v případě porušení či ohrožení práva k firmě. V obou zemích je ochrana velmi podobná.

Ochranu obchodní firmy poskytuje Občanský zákoník i předpisy o nekalé soutěži¹⁰⁶. Jen pro upřesnění dodávám, že v Polsku se předpisy o nekalé soutěži aplikují především jako ochrana názvu podnikatele nebo názvu jeho závodu.

Neliší se také nároky, které může poškozený podnikatel, resp. ten, jehož právo k firmě je ohroženo, požadovat. Polskou zvláštností je, že pokud podnikatel jedná nekalosoutěžně vědomě, je povinen, mimo jiné, zaplatit určitou peněžní částku na nějaký veřejně prospěšný projekt, související s podporou polské kultury nebo národního dědictví.

II. Rozdíly

Právní řád Polské republiky chápe obchodní firmu trochu jinak, než je tomu v České republice, kde obchodní firmu můžeme považovat za věc, neboť je to něco rozdílného od osob a zároveň slouží potřebě lidí. Jako věc, či přesněji, majetkové právo, může být obchodní firma převáděna na jiné osoby dle vůle vlastníka. Při převodu se obchodní firma u převodce vymaže z obchodního rejstříku.

Tento výmaz z obchodního rejstříku může být problémem, pokud by podnikatel chtěl přenechat firmu k užívání jinému podnikateli, protože u něj výmazem zaniknout

¹⁰⁵ SA w Katowicach ze 14. 3. 2006r., I ACa 2057/05, OSA 2006, Nr. 3, poz. 1.

¹⁰⁶ V ČR v OZ., v PL v ZNKU – (ustawa z 16. 4. 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji).

veškerá práva k firmě. Řešením jsou ochranné známky, nicméně, v porovnání s polskou úpravou, je to komplikace. Navíc v této konstrukci spatřuji jistou zmatečnost, protože za předpokladu, že jsem vlastníkem věci, mám zároveň právo věc přenechat k užití jinému, což v daném případě je poněkud složité.

V Polsku je právo k obchodní firmě považováno jako subjektivní právo společnosti, řadí se mezi jiné, jako jsou např. dobré jméno společnosti, nedotknutelnost prostor, kde společnost působí, listovní tajemství. Firemní právo staví mimo jiné na zásadě nezczizitelnosti obchodní firmy. Je možno ji pouze přenechat k užívání jinému podnikateli, pokud tím neuvede v omyl spotřebitele nebo jiné podnikatele¹⁰⁷.

Co se týče sídla, je právní úprava víceméně podobná, s tím rozdílem, že v Polsku není dovoleno přemístění sídla do zahraničí.

Kapitola 4.

4. Založení a vznik společnosti s ručením omezeným

Založení a vznik v české právní úpravě

4.1 Úvod

Vytvoření společnosti lze rozdělit na dvě fáze. Na fázi zakládání a vzniku společnosti. Jejich úspěšným ukončením vzniká nová společnost jako právnická osoba.

Vzniku společnosti musí vždy předcházet založení, bez něhož nemůže dojít k jejímu zápisu do obchodního rejstříku.

4.1.1 Přípravná smlouva

Před uzavřením společenské smlouvy se doporučuje uzavřít tzv. přípravnou smlouvu. Jelikož český právní řád tento druh smlouvy nijak neupravuje, pokud se ji

¹⁰⁷KIDYBA, Andrzej. *Pravo Handlowe*. Wyd. 17. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7686-8, s. 108.

zakladatelé rozhodnou uzavřít, bude se jednat o smlouvu inominátní podle § 1746 odst. 2 občanského zákoníku. Přípravná smlouva by především měla obsahovat závazek k uzavření budoucí společenské smlouvy v určité lhůtě.

Základem této smlouvy bude pochopitelně smlouva o smlouvě budoucí, upravená v § 1785 a násl. občanského zákoníku. I když podle zákona postačí vymezit obsah budoucí smlouvy alespoň obecným způsobem, čím konkrétněji bude smlouva sepsána, tím méně případných rozporů čeká společníky při uzavírání společenské smlouvy.

Do smlouvy se doporučuje zahrnout ujednání o provádění přípravných prací, jejich koordinaci, o způsobu kontroly jejich realizace a dohodu o prostředcích k tomu určených¹⁰⁸.

4.1.2 Doba trvání společnosti

Právní osoba se zakládá na dobu neurčitou, pokud není ve společenské smlouvě uvedeno jinak¹⁰⁹. To nijak neomezuje společníky v její případné změně či zrušení společnosti.

4.2 Zakladatelé

Zakladatelé jsou osoby, které uzavřely společenskou smlouvu, případně, pokud se jedná o zakladatele jediného, zakladatelskou listinu. Zakladatelé se po zápisu do obchodního rejstříku pochopitelně stávají prvními společníky.

V současné právní úpravě nejsou zakladatelé nijak zvýhodněni, jinak je tomu fakticky, z povahy věci. Zejména proto, že zakladatelé si mezi sebou ujednali obsah společenské smlouvy, takže lze předpokládat, že ji psali pro sebe na míru. Například, pokud společenská smlouva podmiňuje převoditelnost podílu souhlasem všech společníků, může každý z nich ovlivnit, zda do společnosti vstoupí někdo nový. Mezi jiné výhody může patřit například právo na zakladatelskou odměnu,

¹⁰⁸DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334 s. 63.

¹⁰⁹ Ustanovení § 124 občanského zákoníku.

zvýšený podíl na zisku¹¹⁰. Je možné si ujednat cokoliv, co není v rozporu se zákonem, dobrými mravy a zásadami ekvity.

Za zmínku stojí fakt, že zákon o obchodních korporacích umožňuje tzv. řetězení společností, což znamená, že je umožněno, aby společnost s ručením omezeným s pouze jedním společníkem byla jediným společníkem v další společnosti s ručením omezeným¹¹¹.

4.3 Předběžná společnost s ručením omezeným

4.3.1 Právní charakter předběžné společnosti

Jako předběžnou společnost označujeme tu společnost, která má sepsanou společenskou smlouvu, takže je její proces zakládání ukončen, nicméně neexistuje jako subjekt práva, protože není zapsána do obchodního rejstříku, tj. zatím nevznikla. Někteří autoři jí přirovnávají k nasciturovi¹¹².

4.3.2 Jednání za předběžnou společnost

Z praktických důvodů i společnost zatím nezapsaná do obchodního rejstříku potřebuje vyvíjet určitou činnost, převážně k přípravě budoucího podnikání. Jelikož předběžná společnost neexistuje jako subjekt práva, nemůže pochopitelně sama právně jednat.

Tato situace je upravena v § 127 OZ, který stanoví, že za právnickou osobu lze jednat před jejím vznikem. Občanský zákoník přitom dovoluje jednat za společnost jakékoliv osobě, tedy ne pouze zakladatelům. Přitom, kdo za společnost v této fázi jedná, je zavázán sám, jednalo-li více osob, jsou zavázány společně a nerozdílně. Společnost po svém vzniku na sebe může tyto závazky převzít. Musí tak učinit do třech měsíců od svého vzniku. Aby společnost s ručením omezeným mohla na sebe

¹¹⁰DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 64.

¹¹¹JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva POKORNÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Právo pro praxi. ISBN 9788024758374, s. 23.

¹¹²KORECKÁ, V. a J. POKORNÁ. Jednání za obchodní společnost v období od jejího založení do jejího vzniku. *Obchodní právo* 1993, (č.10), s. 2.

převzít právní jednání učiněná před jejím vznikem, musí k tomu mít souhlas valné hromady (§ 190 odst. 2 písm. l ZOK).

Společnost je povinna oznámit převzetí či nepřevzetí účinků plynoucích z těchto právních jednání¹¹³. Pokud společnost tyto účinky převezme, je jimi zavázána od samého počátku. Pokud ne, jsou zavázány osoby, které jednaly před jejím vznikem.

4.3.3 Právní následky vadného zápisu do obchodního rejstříku

V souladu se zásadou ochrany nabytých práv a ochrany třetích osob se zákon snaží zamezit tomu, aby jednou vzniklá obchodní korporace mohla být prohlášena za neexistující. Uplatňuje se zde princip, že společnost jednou vzniklá, byť třeba nezákonně, existuje, a za neexistující ji prohlásit nelze. Zákon zde vytváří právní fikci vzniku společnosti i v případech, kdy nebyla řádně založená. Pokud by tomu tak nebylo a obchodní korporaci by skutečně šlo za neexistující prohlásit, učinilo by to veškeré její jednání nicotné. Je snadné si domyslet, že v praxi by to působilo velmi vážné obtíže.

Tato koncepce je v souladu s požadavky čl. 11-13 První směrnice.

Tomáš Dvořák ale označuje pojem neplatnost společnosti za nesprávný, protože společnost jako právnická osoba nemůže být neplatná, ale pouze neexistující. Je tomu tak z důvodu, že pokud společenská smlouva je nicotná či neplatná, společnost nemůže podle práva vzniknout¹¹⁴.

Lze soudit, že neplatnost zavedl zákonodárce právě z důvodu souladu s evropskou úpravou a praktickým důvodům, uvedených v předchozích odstavcích.

Zákon taxativně vymezuje důvody, ve kterých soud obchodní korporaci za neplatnou prohlásit může. V takových případech lze řízení zahájit i z úřední povinnosti. Nebude-li se jednat o některý ze zákonných důvodů, pak soud nemá právo společnost prohlásit za neplatnou.

¹¹³DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xlv, 650 s. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 79

¹¹⁴DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 65.

Důvody, pro které může soud společnost prohlásit za neplatnou, upravuje § 129 OZ. Jedná se o tyto případy:

- a- zakladatelské právní jednání chybí,
- b- zakladatelské právní jednání nemá náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby,
- c- právní jednání zakladatelů odporuje § 145 občanského zákoníku,
- d- právnickou osobu založilo méně osob, než je k tomu dle zákona potřeba.

Jelikož společnost s ručením omezeným může dle § 11 založit i jediná osoba, důvod v bodě d) pro ni neplatí.

Další důvody, pro které může soud prohlásit společnost za neplatnou, jsou upraveny v § 92 ZOK, který zní:

- a- společenská smlouva nebyla pořízena v předepsané formě,
- b- nebyla dodržena ustanovení o výši nejnižšího splacení základního kapitálu, nebo
- c- zjistí nezpůsobilost k právním jednáním všech zakládajících společníků.

Společnost vstupuje do likvidace dnem, ve kterém nabude účinnosti soudní rozhodnutí o její neplatnosti. Rozhodnutí, jak již bylo výše zmíněno, však za neplatnou prohlašuje pouze společnost, nikoliv právní jednání, které společnost učinila před jejím zánikem.

Vyžaduje-li to zájem věřitelů neplatné obchodní korporace, trvá povinnost společníků splatit emisní kurs i po prohlášení společnosti za neplatnou¹¹⁵.

Zákon dále upravuje zrušení obchodní korporace s likvidací v ustanoveních § 171-172 občanského zákoníku a § 93 zákona o obchodních korporacích. Tyto úpravy existují souběžně, jedna není nadřazená druhé¹¹⁶.

4.4 Zakladatelské právní jednání společnosti s ručením omezeným

¹¹⁵ Ustanovení § 92 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

¹¹⁶ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 66.

4.4.1 Úvod

Zakladatelské jednání je bezpochyby nejdůležitějším dokumentem společnosti. Proto bývá někdy označováno jako „ústava společnosti“¹¹⁷. Tato smlouva je natolik významná, že zákon prioritně umožňuje úpravu některých podstatných otázek ve společenské smlouvě a teprve, pokud ve smlouvě upraveny nejsou, použije se zákonná úprava.

Zakladatelským právním jednáním je společenská smlouva nebo zakladatelská listina, a to v závislosti na počtu zakládajících společníků. Společnost má právo upravit své vnitřní poměry i v jiném dokumentu, například stanovách, které ale zákon ve vztahu ke společnosti s ručením omezeným neupravuje¹¹⁸.

4.4.2 Charakteristika společenské smlouvy

Společenská smlouva je specifický smluvní typ. Společenská smlouva zakládá práva a povinnosti při podpisu pouze smluvním stranám, tedy zakladatelům¹¹⁹. Nejedná se o smlouvu innominátní, nýbrž smlouvu pojmenovanou. Společenská smlouva není smlouvou o společnosti podle § 2716 a násl. občanského zákoníku. Společenskou smlouvu je nutno považovat za úplatné právní jednání¹²⁰, a to proto, že zakladatelé se zavazují k plnění ve prospěch třetí osoby, společnosti.

Karel Eliáš společenskou smlouvu nazývá smlouvou odvážnou¹²¹ a to z toho důvodu, že se jedná o investici. Není zde žádná garance, že společníci získají jakýkoliv majetkový prospěch.

¹¹⁷DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 67.

¹¹⁸JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva POKORNÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Právo pro praxi. ISBN 9788024758374, s. 51.

¹¹⁹JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva POKORNÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015. Právo pro praxi. ISBN 9788024758374, s. 23.

¹²⁰DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 67.

¹²¹ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vyd. Praha: Prospektrum, 1997. ISBN 8071750476, s. 24.

Společenská smlouva se v určitých rysech podobá smlouvě ve prospěch (či k tíži) třetí osoby podle § 1767 a násl. občanského zákoníku. Jako třetí osoba se zde rozumí právě společnost.

Vznik společenské smlouvy

Společenská smlouva se uzavírá písemně, ve formě veřejné listiny (§ 8 odst.1 ZOK), kterou je v případě s. r. o. notářský zápis (§ 776 odst. 2 ZOK), a to notářský zápis o právním jednání (§ 62 a násl. not. ř.).

Nutný je podpis notáře a všech zakladatelů. Ti se případně mohou nechat zastoupit na základě plné moci (§ 441 a násl. OZ), to potvrzuje i notářský řád (§ 63 písm. h). Plná moc musí být sepsána písemně, s úředně ověřenými podpisy, jinak je absolutně neplatná, soud k tomu přihlíží i bez návrhu (§ 6 odst. 1 ZOK). Plná moc se k notářskému zápisu připojuje.

Tomáš Dvořák se ve své knize zabývá interpretačním problémem, který může nastat v případě, když za právnickou osobu uzavírá společenskou smlouvu prokurista¹²².

Na danou problematiku existují různé názory. Podle jednoho z nich k tomu prokurista oprávněn není, neboť § 450 odst. 1 věta první jej zmocňuje pouze k právním jednáním souvisejícími s provozem závodu či pobočky. Uzavření společenské smlouvy za běžné právní jednání související s provozem závodu lze považovat jen těžko. Druhý názor je takový, že prokurista k tomu oprávněn je, s ohledem na formulaci v § 450 odst. 1 věta první. V ní se říká, že prokurista je oprávněn i k takovým právním jednáním za podnikatele, ke kterým je jinak třeba zvláštní plnou moc. Jak již jsem napsal výše, k uzavření společenské smlouvy zvláštní plná moc nutná je. Poslední, a dle mého názoru i logicky přijatelnější názor je takový, že zda je prokurista k uzavření společenské smlouvy oprávněn, či nikoliv, je nutno posuzovat individuálně, s přihlédnutím k okolnostem relevantním v dané situaci¹²³. K poslednímu názoru se přikláním, protože si myslím, že nelze jediným

¹²²DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xlv, 650 s. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 69.

¹²³PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004, 574 s. Komentář (ASPI). ISBN 8086395995, s. 45-46.

pravidlem postihnout všechny odlišnosti, které mohou v praxi nastat. Individuální posouzení věci se mi tak jeví jako smysluplnější řešení.

4.4.3 Obsah společenské smlouvy

Dělíme na obligatorní a fakultativní. Obligatorní je ten obsah, bez něhož smlouva nemůže vzniknout, zatímco fakultativní jsou pouze možnosti, jak vztahy ve společenské smlouvě upravit odlišně od dispozitivních ustanovení zákona, případně upravit záležitosti, se kterými zákon o obchodních korporacích vůbec nepočítá, pochopitelně za předpokladu, že budou v souladu s kogentními ustanovení zákona.

3. Obligatorní

Rozlišujeme absolutně a relativně obligatorní. Absolutně obligatorní musí být ve společenské smlouvě obsaženy od uzavření smlouvy do zániku společnosti. Relativně obligatorní lze po vzniku společnosti a splacení vkladové povinnosti ze společenské smlouvy vypustit (§ 146 odst. 3 ZOK).

4. Absolutně obligatorní

Absolutně obligatorní náležitosti najdeme jak v občanském zákoníku, tak v zákoně o obchodních korporacích. Podle občanského zákoníku se jedná o¹²⁴:

- a- název a sídlo právnické osoby,
- b- předmět činnosti společnosti,
- c- určení statutárního orgánu a způsobu, jak se vytváří, nestanoví-li to zákon přímo. Určí také, kdo jsou první členové statutárního orgánu.

¹²⁴ § 123 odst. 1 OZ.

Pro společnost s ručením omezeným se uplatní pouze náležitost sídla. Zbylé náležitosti jsou regulovány speciální úpravou v zákoně o obchodních korporacích, přesněji v § 146 odst. 1 a 2:

- a- firma společnosti,
- b- předmět podnikání nebo činnosti společnosti,
- c- určení společníků uvedením jména a bydliště nebo sídla,
- d- určení druhu podílů každého společníka a práv a povinností s nimi spojených, dovoluje-li společenská smlouva vznik různých druhů podílů,
- e- výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl nebo podíly,
- f- výši základního kapitálu a

počet jednatelů¹²⁵ a taky způsob jejich jednání za společnost¹²⁶. (Pokud není způsob jednání za společnost určen, použije se subsidiární úprava občanského zákoníku-§ 164 odst. 2.)

Ve společenské smlouvě se rovněž doporučuje upravit délku funkčního období a pravidla pro činnost, tj. zejména způsob rozhodování, je-li jednatelů víc. Taková úprava tak přispívá k jistotě ve společnosti, protože změna ustanovení o jednatelech je pak změnou společenské smlouvy, zatímco jmenování nebo odvolání konkrétních osob z funkce jednatele změnou společenské smlouvy není¹²⁷. Valná hromada by tak postupovala podle § 169 odst. 1 a 2 a § 170 ZOK prostou většinou hlasů. Dále to znamená, že o tomto rozhodnutí valné hromady není nutné pořizovat notářský zápis.

5. Relativně obligatorní

Relativně obligatorní náležitosti jsou vyjmenovány v § 146 odst. 2 ZOK. Jsou jimi:

- a- vkladová povinnost zakladatelů,

¹²⁵ Pokud se mění počet jednatelů, je nutná změna společenské smlouvy, shodně civ. R 41/1995, rozsudek Nejvyššího soudu SR ze dne 4.3. 1998 sp. zn. 2 Obo 359/97, Justičná revue, 1999, č. 8-9, s. 139 a násl.

¹²⁶ Počet jednatelů musí být vymezen určitě, tj. konkrétním číslem, formulace „společnost má jednoho nebo více jednatelů“ bude nicotná pro neurčitost (§ 553 odst. 1 OZ).

¹²⁷ *Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375, s. 902.

- b- údaj o tom, koho zakladatelé určují statutárním orgánem nebo jeho členy, popř. členy jiných orgánů společnosti, kteří mají být voleni valnou hromadou. Protože společnost s ručením omezeným před zápisem do obchodního rejstříku neexistuje, nemůže z povahy věci mít ani žádné orgány. Proto je nutno určit osoby, které budou oprávněny, podle § 41 zák. o veřejných rejstřících, podat návrh na zápis společnosti do rejstříku. Dle komentáře k zákonu o obchodních korporacích¹²⁸ se nedoporučuje ihned po založení společnosti a splnění vkladových povinností vypustit tyto údaje o jednatelech či jednatelech, alespoň dokud neskončí jejich funkční období, aby nebylo pochyb, jak k ustanovení těchto prvních jednatelů došlo. Také se musí shodovat počet osob prvních jednatelů a jednatelů, které bude společnost nadále mít,
- c- určení správce vkladu,
- d- u nepeněžitého vkladu jeho popis, ocenění, částku, kterou se započítává na vkladový kurs, a určení osoby znalce, který provede ocenění předmětu nepeněžitého vkladu.

Tyto údaje mohou být po vzniku společnosti a splnění vkladové povinnosti ze společnosti vypuštěny. Nabízí se otázka, zda se jedná o změnu společenské smlouvy, či nikoliv. B. Havel dovozuje, že se o změnu společenské smlouvy nejedná¹²⁹, oproti tomu T. Dvořák tvrdí, že o takovou změnu jde¹³⁰.

Osobně se přikláním k názoru, že o změnu společenské smlouvy jde, jelikož to vyplývá z povahy věci. Pokud by se o změnu společenské smlouvy nejednalo, mohly by být údaje ze smlouvy vypuštěny například jednáním prokuristy či zaměstnance.

6. Fakultativní náležitosti

¹²⁸Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375, s. 903.

¹²⁹Zákon o obchodních korporacích: komentář. 1. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2013. Velké komentáře. ISBN 9788074004803, s. 286.

¹³⁰DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 71.

Zákon výslovně upravuje mnoho fakultativních náležitosti společenské smlouvy, a to dispozitivním odkazem. Jedná se o tzv. pravidelné náležitosti smlouvy¹³¹. Níže uvádím pouze pár příkladů pro představu, protože kompletní výčet je poměrně obsáhlý, činí kolem padesáti možných odchylek. Mezi obvyklé fakultativní náležitosti tak patří na příklad tyto:

1. údaj, že je společnost založena na dobu určitou s určením této doby (§ 124 OZ),
2. postupy pro rozhodování kolektivních volených orgánů (§ 158 odst. 1 a 2 OZ),
3. rozdělení zisku společnosti i mezi osoby odlišné od osob společníků (§ 34 odst. 1 ZOK),
4. lhůtu splatnosti podílu na zisku (§ 34 odst. 2 věta první ZOK),
5. založení působnosti valné hromady ke zrušení společnosti s likvidací (§ 190 odst. 2 písm. f ZOK).

Tyto příklady jsem vybral náhodně, nejsou řazeny podle důležitosti ani jiného kritéria.

Dalším druhem jsou nahodilé náležitosti, které v zákoně vůbec zmíněny nejsou. Například poskytování zvláštních výhod zaměstnancům společnosti, které neupravuje pracovní právo, či přesnější vymezení mlčenlivosti společníků¹³². Dále může smlouva upravovat ekonomické záležitosti, které však nesmí odporovat kogentním ustanovením zákonů.

4.4.4 Změna společenské smlouvy

Společenskou smlouvu lze změnit následujícími způsoby:

1. dohodou všech společníků (§ 147 odst. 1 ZOK),
2. pokud tak určuje zákon nebo společenská smlouva: usnesením valné hromady, kterým se mění společenská smlouva:

¹³¹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 71.

¹³²DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 74.

- 2.1 mění přímo,
- 2.2 mění nepřímo,
3. v důsledku jiné právní skutečnosti,
4. zákonem¹³³.

Níže jednotlivé způsoby popíšu podrobněji.

1. Dohodou společníků

Právní základ pro změnu společenské smlouvy dohodou společníků najdeme v § 147 ZOK. Rozhodují vždy všichni společníci konsensuálně. Tato jejich dohoda musí mít formu notářského zápisu o právním jednání. Vyplývá to z ustanovení § 62 a násl. Notářského řádu. Toto je obecná úprava, kterou lze ve společenské smlouvě modifikovat, například tak, že se rozhodování o změně společenské smlouvy přenesou na valnou hromadu.

Existují ale i případy, kdy změna společenské smlouvy nemůže být nikdy svěřena valné hromadě. Jedná se o zánik účasti některého společníka¹³⁴. Toho lze dosáhnout uzavřením dohody o zániku účasti společníka ve společnosti. Zákon zde v § 203 požaduje pouze písemnou formu s úředně ověřenými podpisy. Nabízí se otázka, proč je zde vypuštěn požadavek, aby tak bylo učiněno notářským zápisem.

Druhý případ je dohoda o zrušení společnosti. Názory ohledně této dohody jsou v literatuře různé. Tomáš Dvořák tvrdí, že se technicky o změnu společenské smlouvy nejedná, pouze o změnu oproti předchozímu stavu. Působnost valné hromady rozhodnout o zrušení společnosti tak nemůže být založena ani společenskou smlouvou¹³⁵. Jiný názor zastává Jarmila Pokorná, která tvrdí, že rozhodování o zrušení společnosti je v § 241 odst. 1 svěřeno dohodě společníků

¹³³ Tak se stalo účinností zákona o obchodních korporacích k 1.1. 2014 (§ 777 odst. 1 ZOK).

¹³⁴ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1997 sp. zn. 1 Odon 36/97, Soudní judikatura, 1997, č. 12, s. 280 a násl. V zákoně o obchodních korporacích je to výslovně uvedeno v § 171 odst. 2, který říká, že zasahuje-li se změnou společenské smlouvy do práv a povinností pouze některých společníků, vyžaduje se jejich souhlas. Zasahuje-li se do práv a povinností všech, vyžaduje se souhlas všech.

¹³⁵ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xlv, 650 s. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 74.

pouze primárně, a společenská smlouva se od tohoto ustanovení může odchýlit tím, že jej svěří do působnosti valné hromadě¹³⁶.

2. Usnesením valné hromady

Co se týče přímých změn společenské smlouvy, zákon její změny valnou hromadou neupravuje. Musí tak být určeno ve společenské smlouvě, jinak pravomoc není dána.

Zákon ale upravuje působnost valné hromady, pokud jde o nepřímé změny, a to například v těchto případech:

1. vyloučení společníka ze společnosti v kadučním řízení,
2. naložení s uvolněným podílem,
3. udělení souhlasu k převodu, zastavení nebo rozdělení podílu,
4. schválení změny výše základního kapitálu společnosti,
5. schválení změny druhu kmenového listu.

Společenská smlouva může stanovit působnost valné hromady v dalších věcech. Rozhodnutí valné hromady, jehož důsledkem je změna společenské smlouvy, působí i jako rozhodnutí o změně společenské smlouvy. Není tak nutné, aby společníci nebo valná hromada přijímali další rozhodnutí o změně společenské smlouvy¹³⁷.

Rozhodnutí valné hromady o změně spol. smlouvy musí být osvědčeno notářským zápisem o rozhodnutí orgánu právnické osoby podle § 80 a násl. notářského řádu.

Do textu smlouvy změny inkorporuje statutární orgán – pokud z rozhodnutí valné hromady změny neplynou přímo. Bude se jednat o případy, kdy není zcela jasné, jak rozhodnutí valné hromady společenskou smlouvu změnilo. Musí to ale být možné zjistit, jinak by usnesení bylo nicotné pro neurčitost či nesrozumitelnost. Statutární

¹³⁶Zákon o obchodních korporacích: komentář. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375, s. 1143.

¹³⁷ Ustanovení § 147 odst. 2 zákona o obchodních korporacích

orgán pouze realizuje usnesení valné hromady, nemění smlouvu dle své vůle¹³⁸. Nutné je opět osvědčení notáře.

3. V důsledku jiné právní skutečnosti

Jedná se o změny, které neleží v působnosti společníků, jako například změna adresy či sloučení obcí, přejmenování, změna velikosti podílu a vkladů s nimi spojených, případně pokud někteří ze společníků využijí své zákonné předkupní právo k doposud uvolněnému podílu¹³⁹.

4. Společné výklady

Účinnost změny společenské smlouvy nastává:

- a- ke dni dohody společníků či usnesení valné hromady, pokud není stanoven den pozdější, nebo
- b- nastaly právní účinky jiné právní skutečnosti, jejímž důsledkem je změna společenské smlouvy¹⁴⁰

Pokud ale bylo rozhodnuto o skutečnostech, kterých vznik je vázán až na zápis do obchodního rejstříku, pak k účinnosti dojde až tímto dnem. Příkladem může být snížení základního kapitálu společnosti § 239 odst. 1 OZ. Vyloučena je retroaktivní působnost změny¹⁴¹.

4.4.5 Zrušení společenské smlouvy

Společenská smlouva a veškeré závazky z ní se ruší ke dni zániku společnosti, a to přímo ze zákona¹⁴². Jinak nemůže být za trvání společnosti zrušena ani nahrazena novou smlouvou. Právnícká osoba bez společenské smlouvy nemůže existovat. Na společnost můžeme nahlížet totiž nejen jako na subjekt, ale i jako na smlouvu jejich

¹³⁸DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 76.

¹³⁹DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 76.

¹⁴⁰ Jako příklad uvádím změnu v osobě společníka, pokud společník zemře a podíl nabývá dědic. Zde změna nabude účinnosti ke dni smrti (§ 1479 OZ).

¹⁴¹ Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 6. 1996 sp. zn. 2 Odon 25/96, Soudní judikatura, 1997, č. 8, s. 189

¹⁴²DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 77.

společníků¹⁴³. V praxi to však nemá příliš význam, protože změna konkrétních ustanovení společenské smlouvy možná je, a není zde žádné omezení co do rozsahu a počtu změn. Taktéž je možné některé ustanovení společenské smlouvy zrušit, s jedinou výjimkou, kterou je, že se nesmí jednat o náležitosti obligatorní.

4.4.6 Vady společenské smlouvy

Je-li společenská smlouva v rozporu s některým kogentním ustanovením zákona, je zcela či z části nicotná nebo neplatná. Bude záležet na povaze této vady.

Vady se lze dovolávat v řízení podle § 191 ZOK nebo podle § 80 OSŘ, s tím, že ustanovení § 191 ZOK má přednost. Dle mého názoru § 191 ZOK vychází z § 131 obchodního zákoníku, který taxativně vymezoval subjekty oprávněné k podání žaloby. Nejvyšší soud judikoval, že postačí, pokud tyto osoby prokážou, že zastávají postavení opravňující je k žalobě. Právní zájem již prokazovat nemusí¹⁴⁴.

Podle § 80 OSŘ může žalobce postupovat pouze, pokud prokáže naléhavý právní zájem na určení nicotnosti či neplatnosti společenské smlouvy, což v praxi může být obtížné¹⁴⁵.

Nejvyšší soud České Republiky navíc judikoval, že tato žaloba nemůže směřovat na vyslovení nicotnosti či neplatnosti usnesení valné hromady, kterým byla společenská smlouva změněna, ale pouze k přímému určení nicotnosti či neplatnosti společenské smlouvy, případně její části¹⁴⁶. Výrok rozhodnutí je závazný vždy pouze pro účastníky řízení a orgány veřejné moci.

4.4.7 Zakladatelská listina

Zakladatelská listina je obdoba společenské smlouvy ve společnosti, kterou zakládá pouze jediný společník. Jedná se o právní jednání jednostranné ve smyslu § 545 a násl. OZ.

¹⁴³ PELIKÁNOVÁ, I. Komentář k obchodnímu zákoníku. II. díl. 2. vydání. Praha: Linde, 1999, s. 203.

¹⁴⁴ NS 29 Odo 11/2002

¹⁴⁵ DVORÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 77.

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 9. 5. 2000 sp. zn. 32 Cdo 2361/99, ASPI JUD65823CZ.

V případě přistoupení nového společníka do společnosti se zakladatelská listina stává ze zákona společenskou smlouvou, a obráceně¹⁴⁷.

Pro zakladatelskou listinu platí stejné podmínky, jako pro společenskou smlouvu.

4.5 Vznik společnosti s ručením omezeným

4.5.1 Splacení základního kapitálu

Ustanovení § 148 ZOK určuje pravidla pro splacení vkladů do společnosti. Stanoví, že peněžité vklady musí být před vznikem společnosti splaceny alespoň z 30 procent. O praktickém významu tohoto pravidla lze přinejmenším pochybovat, zejména s ohledem na to, že minimální výše základního kapitálu je 1kč. Nic nebrání společnosti ve společenské smlouvě určit, že základní kapitál musí být splacen celý. Lze to naopak jen doporučit, protože jinak se toto splacení zapíše do obchodního rejstříku a společníkům ke dni zápisu zaniká zákonné ručení za dluhy společnosti¹⁴⁸.

Nepeněžité vklady musí být do společnosti vneseny před jejím vznikem. Také musí být splaceno celé vkladové ážio, což je rozdíl mezi hodnotou nepeněžitého vkladu oceněného znalcem a částkou, která se započítává jako vklad společníka.

4.5.2 Podnikatelské oprávnění

Zakladatelé jsou povinni prokázat úřadu, který vydává příslušné oprávnění, založení společnosti. Návrh na zápis musí být podán do 90 dnů ode dne doručení výpisu ze živnostenského rejstříku osvědčujícího vznik živnostenského oprávnění¹⁴⁹.

4.5.3 Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku podávají všichni jednatelé¹⁵⁰. Pravděpodobně tak jednají za již založenou společnost, i když ta ještě jako subjekt práva neexistuje¹⁵¹.

¹⁴⁷DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334, s. 78.

¹⁴⁸*Zákon o obchodních korporacích: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375, s. 910.

¹⁴⁹ § 10 odst. 4 a 5 zákona o živnostenském podnikání.

Návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán do šesti měsíců ode dne založení společnosti. Pokud tato lhůta není dodržena, nastávají stejné účinky jako při odstoupení od smlouvy. Zákon však v ustanovení § 9 odst. 1 a 2 dovoluje tuto lhůtu prodloužit či zkrátit.

Společnost vzniká dnem jejího zápisu do obchodního rejstříku (§ 126 odst. 1 OZ).

4.6 Založení společnosti s ručením omezeným v polské právní úpravě

4.6.1 Zakladatelé

Kodeks spółek handlowych neříká, kdo může být zakladatelem společnosti s ručením omezeným. Obecně můžeme říci, že tuto společnost mohou založit jak fyzické, tak právnické osoby. Zakladatelem může být také osobní obchodní společnost. Ta, i když nemá právní subjektivitu, tak může nabývat práva a povinnosti. Zakladateli tedy mohou být osobní obchodní společnosti i kapitálové společnosti. Ze stejných důvodů může být zakladatelem kapitálová společnost v organizaci¹⁵².

Z výše uvedené zásady existují výjimky. KSH upravuje jednu z nich a ta stanoví, že jednočlenná společnost s ručením omezeným nemůže založit další jednočlennou s.r.o. KSH tedy zabraňuje tzv. řetězení společností, což je zásadní rozdíl oproti českému právnímu řádu. Nutno ale dodat, že tento zákaz se vztahuje pouze na založení další jednočlenné s.r.o., chybí však jakákoliv sankce, pokud se jednočlenná s.r.o. stane jediným společníkem jiné s.r.o., v jakékoliv jiné fázi její existence.¹⁵³

¹⁵⁰ § 46 odst. 2 zák. veř. rej.

¹⁵¹ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004, 574 s. Komentář (ASPI). ISBN 8086395995, s. 410.

¹⁵² Obdoba předběžné společnosti v ČR.

¹⁵³ BIENIAK, Jacek, Michał BIENIAK, Grzegorz NITA-JAGIELSKI, et al. *Kodeks spółek handlowych Kometarz*. 4. wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7483-3, s. 493

Společníkem v s.r.o. také nemůže být občanský spolek, „spółka cywilna“¹⁵⁴, pouze její členové¹⁵⁵, protože tato společnost nemá právní subjektivitu.

Další výjimky vyplývají z KC. Zakladatelem tak nemůže být osoba zbavena svéprávnosti.¹⁵⁶ Pokud je osoba ve svéprávnosti pouze omezena, je nutný k založení souhlas zákonných zástupců. Ten může být udělen až po podepsání společenské smlouvy, ale nutně před zápisem společnosti do příslušného rejstříku. To neplatí u jednočlenné s.r.o., zde musí být souhlas udělen už před jednostranným zakládajícím jednáním, jak vyplývá z § 19 KC.

U některých právnických osob je vyžadován souhlas určitých subjektů či orgánů. Je tomu tak kupříkladu u státních podniků či obcí.¹⁵⁷

Po uzavření společenské smlouvy se zakladatelé stávají společníky s.r.o. v organizaci. Po registraci soudem v příslušném rejstříku se stávají společníky s.r.o.

4.6.2 Způsoby tvoření společnosti s ručením omezeným

1. Tvoření s.r.o. „tradiční metodou“, tj. formou notářského zápisu pro společenskou smlouvu

Pod pojmem „tradiční metodou“ mám na mysli jedinou možnou metodu, do 1. ledna 2012. Toho dne nabyla účinnosti novelizace KSH ze dne 1. dubna 2011. Touto metodou je společenská smlouva uzavírána formou notářského zápisu, což stanoví první fázi kontroly státu nad souladem společenské smlouvy s právními normami. Druhá fáze je kontrola rejstříkovým soudem.¹⁵⁸

Tato metoda tvoření společnosti má dvě části. První má vstupní, či úvodní charakter, druhou je s.r.o. v organizaci.

¹⁵⁴ „Spółka cywilna“ je upravená v § 860-875 KC, dále se jí týkají také obecné předpisy KC. Nejblíže v českém právu k ní má spolek, podle občanského zákoníku, § 214 a násl.

¹⁵⁵ STANISŁAW SOŁTYSIŃSKI [ET AL.]. *Kodeks spółek handlowych*. 2. vyd. Warszawa: C.H. Beck, 2005. ISBN 8373876618, s. 52

¹⁵⁶ V Polsku je možné osobu svéprávnosti i zbavit, nikoliv pouze omezit, jak je tomu v České Republice. Vyplývá to z ustanovení § 13 KC.

¹⁵⁷ §24 odst. 1 bod 1 SamZařU, § 18 odst. 2 bod 9 písm. f SamGminU.

¹⁵⁸ § 163 odst. 5, § 164 KSH

Cílem prvního stádia je uzavření společenské smlouvy nové společnosti jejími potenciálními zakladateli. Zde potenciální zakladatelé diskutují a vyjednávají podobu budoucí společenské smlouvy. Často se pro tento účel využívají tzv. „letters of intent“. Tyto dopisy obvykle obsahují, kromě samotného návrhu na založení společnosti, také různé prvky, jako například cíle společnosti, předmět její působnosti, určení, jak nadále postupovat pro uzavření společenské smlouvy, návrh jejího znění či místa a času jejího uzavření. Samotný „letter of intent“ nezavazuje k uzavření společenské smlouvy, pouze dává najevo zájem takto postupovat. Proto odstoupení od dalších jednání s cílem založit společnost není spojeno s žádnou právní sankcí.

Silnějším nástrojem může být smlouva o smlouvě budoucí, ve které se potenciální zakladatelé zavazují k uzavření společenské smlouvy. Aby byla taková smlouva v souladu s § 389 KC, měla by alespoň v hrubých rysech popisovat příští společenskou smlouvu, její základní náležitosti¹⁵⁹ a měla by obsahovat termín, kdy bude uzavřena.

Druhé stádium začíná s uzavřením společenské smlouvy a jeho cílem je založení s.r.o., k čemuž dochází registrací. Můžou nastat případy, kdy před registrací, tj. před založením s.r.o., nastane potřeba změnit společenskou smlouvu. Touto otázkou se zabýval polský Nejvyšší Soud¹⁶⁰, který rozhodl, že k takové změně musí dojít formou notářského zápisu, nikoliv pouze valnou hromadou. V praxi se výše zmíněná smlouva o smlouvě budoucí používá také jako tzv. „shareholders agreement“. Ta může existovat paralelně se společenskou smlouvou. Může tomu tak být například v případě, že společníci chtějí některé poměry upravit mimo společenskou smlouvu, která následně podléhá kontrole rejstříkového soudu. Ať už se jedná o ustanovení cizího práva, která mohou být diskutabilní v právu polském, a mohly by opozdit registraci společnosti, či ustanovení týkající se „know how“ budoucí společnosti, která společníci pochopitelně nechtějí zveřejnit, a které by

¹⁵⁹ § 157 odst. 1 KSH

¹⁶⁰ „Sąd Najwyższy“ w post. Z 25.2.2009r. (II CSK, 489/08, OSNC 2010, Nr 2, poz. 29, z kritickým komentářem J. Trzebiatowskiego – Glosa 2010, Nr 1, s. 30 a násl.

jinak nebylo možné uchovat tajné, s ohledem na zásadu transparentnosti příslušného rejstříku.¹⁶¹

2. Vytvoření s.r.o. prostřednictvím internetu, tzv. společnost S24¹⁶²

Novelizace KSH účinná od 2012 roku zavedla do polského práva možnost rychlého založení společnosti prostřednictvím internetu. Existuje předpoklad, že od momentu podání elektronické žádosti o zápis do registru takové společnosti, do jejího zapsání rejstříkovým soudem, by nemělo uplynout více jak 24 hodin¹⁶³.

Tato rychlost založení prakticky eliminuje stádium společnosti s ručením omezeným v organizaci. Další specifikum je nutnost vytvoření společnosti podle vzoru společenské smlouvy¹⁶⁴, což vylučuje jakékoliv vyjednávání o jejím znění.

Specifika zakládání s.r.o. (S24) ve srovnání s tradiční metodou jsou zejména tyto:

- a) odpadá nutnost formy notářského zápisu pro společenskou smlouvu, tento požadavek je kompenzován podmínkou využití vzoru společenské smlouvy, dostupného v informačním systému. Ten je vyplněn budoucími společníky, je nutno jej opatřit elektronickým podpisem,
- b) nemožnost vnesení nepeněžitých vkladů společníky na pokrytí základního kapitálu,
- c) společníci nemají povinnost vnesení vkladů před registrací společnosti, nýbrž mají povinnost pokrytí celého základního kapitálu do 7 dnů od zápisu společnosti do registru,
- d) zákaz změny společenské smlouvy před zápisem společnosti do registru. Tento zákaz je odůvodněn tím, že vzhledem k zásadě registrace do 24 hodin, od okamžiku podání žádosti, by případné změny působily mimořádné obtíže, pokud by byly vůbec prakticky uskutečnitelné.

¹⁶¹ „Rejestr przedsiębiorców“, výše uvedená zásada transparentnosti je zakotvena v ustanovení § 8 KrRejSU

¹⁶² Zakládat společnost touto formou je možné od 1. ledna 2012 roku.

¹⁶³ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 270

¹⁶⁴ § 157(1) odst. 1 KSH

Tato novelizace je v odborné literatuře hodnocena spíše kriticky, jako přizpůsobenou pouze tehdejší vládě a vedoucí k zbytečnému utrácení peněz daňových poplatníků, vzhledem k velmi malému využití tohoto systému¹⁶⁵.

Zákonodárce se navíc soustřeďuje pouze na zakládání společností, z důvodu zlepšení pozice Polska ve světových statistikách, a úplně pomíjí pro společníky důležitější fungování společnosti¹⁶⁶. Společenská smlouva by měla individuálně upravit vnitřní poměry každé jednotlivé společnosti, což je podle jednoduchého vzoru (S24) nemožné. Společníci tak budou v mnoha případech nuceni následně měnit společenskou smlouvu, ale nyní už ve formě notářského zápisu. Proto založení s.r.o. (S24) nejčastěji ani nebude levnější, v porovnání s klasickou metodou. Praktičnost systému vidím hlavně pro jednočlenné společnosti, kde jediný společník bude vždy jediným jednatelem. Nabízí se ale otázka, zda tato výhoda vyváží finanční náklady systému S24.

4.6.3 Společnost s ručením omezeným v organizaci

1. Právní charakter s.r.o. v organizaci

S.r.o. v organizaci vzniká v momentě uzavření společenské smlouvy jejími zakladateli, kteří se tímto stávají jejími společníky. V souladu s § 11 KSH s.r.o. v organizaci může vlastním jménem nabývat práva, v tom i nemovitosti a jiná věcná práva, může žalovat a být žalována. Tímto vykazuje znaky organizační jednotky bez právní osobnosti¹⁶⁷.

Společnost s ručením omezeným má vlastní firmu, která ale musí obsahovat označení „w organizacji“. Nejedná se však o jiný typ společnosti, jelikož ty jsou v §

¹⁶⁵ Przegląd prawa handlowego 2011, Nr 12, s. 35-42 M. Leśniak – Spółka z o.o. zakładana za pomocą wzorca umowy – nowelizacja kodeksu spółek handlowych

¹⁶⁶ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 272

¹⁶⁷ Společnost před registrací nemá právní osobnost, pouze „podmiotowość prawną“. Je zde tedy zásadní rozdíl ve srovnání s právem českým, ve kterém společnost před vznikem nemůže jednat. Mohou za ni jednat pouze třetí osoby (§127OZ). V právu polském se naopak s.r.o v organizaci může sama plně účastnit právního styku. To je potvrzeno v § 11 odst. 1 KSH. Za takové jednání pak odpovídá společnost a osoby, které jednaly jejím jménem. Navíc solidárně odpovídají i společníci do hodnoty nesplaceného vkladu (§ 13 KSH). (lexplay.pl)

1 odst. 2 KSH vyjmenovány taxativně, jedná se o tzv. zásadu *numerus clausus* obchodních společností.

S ohledem na odkaz v § 11 odst. 2 KSH na přiměřené užívání ustanovení o s.r.o. pro předběžnou s. r. o., můžeme tuto poslední uznat jako podtyp společnosti s ručením omezeným¹⁶⁸. Od s.r.o. se liší především tím, že není zapsaná v obchodním rejstříku, v důsledku čehož nemá právní subjektivitu a dále specifickou úpravou její reprezentace a odpovědnosti za její závazky.

Hlavním cílem s.r.o. v organizaci je vznik plnohodnotné s.r.o. Tento cíl realizuje prostřednictvím ustanovení § 163 KSH, které popíšu níže.

2. Reprezentace předběžné s. r. o.

V době existence společnosti s ručením omezeným v organizaci se určitě vyskytne nutnost provedení různých právních úkonů. Ať už se jedná o koupi nebo nájem prostor pro budoucí společnost, jejich opravy, nákup zdrojů, materiálů, strojů pro příští produkci, všechny tyto činnosti směřují k příštímu fungování společnosti.

Tyto činnosti vykonávají osoby uvedené v § 161 odst. 2 KSH. Jsou jimi jednatelé nebo zmocněnci, který musí být povolán dohodou všech společníků.

Speciální úprava pro jednočlennou společnost se nachází v § 162 KSH. Tato úprava zakazuje jedinému společníkovi reprezentovat s.r.o. v organizaci, s výjimkou přihlášení této společnosti u rejstříkového soudu¹⁶⁹.

3. Odpovědnost za závazky předběžné s. r. o.

Jednání za s.r.o. v organizaci nutně vyvolává vznik závazků, a to jak vůči třetím osobám, tak vůči společnosti samotné.

¹⁶⁸KOPACZYŃSKA-PIECZNIAK, Katarzyna a POD RED. ANDRZEJA KIDYBY. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Wyd. 3, stan prawny na 31 lipca 2013 r. Warszawa: LEX a Wolters Kluwer business, 2013. ISBN 9788326443114, s. 137-138

¹⁶⁹ „Sąd rejestrowy“

Vůči třetím osobám za závazky ve jménu společnosti odpovídá společnost a osoby, které jejím jménem jednaly. Za tyto závazky odpovídají rovněž společníci, ale pouze do výše nesplacených vkladů. Tato odpovědnost se tak nevztahuje na jejich veškerý osobní majetek.

Vůči samotné společnosti odpovídají osoby, jejichž jednáním závazek společnosti vznikl. Tato jejich osobní odpovědnost zaniká v momentě převzetí závazku společností. O tom rozhoduje valná hromada společnosti. Za ty závazky, které se valná hromada rozhodla nepřevzít, odpovídají osoby, jejichž jednání vznikly. Mají tak osobní odpovědnost vůči společnosti.

4. Odpovědnost za to, že s.r.o. nevznikla

I když je zásadním cílem s.r.o. v organizaci vznik s.r.o., může nastat situace, že i přestože je podepsána společenská smlouva, s.r.o. nevznikne, neboť někteří nebo všichni společníci od záměru založit s.r.o. upustili. Často tomu tak bývá kvůli nezískání koncese, nutné pro výkon určité hospodářské činnosti, ke které měla společnost sloužit nebo proto, že společnost nemohla být zaregistrována, protože chyběly zákonem požadované dokumenty¹⁷⁰. V těchto případech se nabízí otázka, kdo bude odpovědný a komu přísluhoje právo domáhat se nároků z důvodu, že společnost nevznikla. Literatura zde rozlišuje dva případy¹⁷¹.

První případ nastane, pokud společnost nevznikne z důvodu, že někteří společníci odstoupili od takového záměru. Pokud k tomu dojde, odpovídají za to ostatním společníkům.

O druhý případ se jedná, pokud společnost nevznikne z důvodu nečinnosti již jmenovaného jednatele či jednatelů, kteří mají povinnost po splnění náležitosti vyžadovaných § 163 KSH přihlásit společnost do rejstříku podnikatelů. Tento problém řeší přímo ustanovení § 169 KSH, který stanoví, že společenská smlouva se stává *ex lege* neplatnou po uplynutí šesti měsíců ode dne jejího uzavření, pokud

¹⁷⁰ Může se jednat o souhlas jiného korporativního orgánu, np. jiné společnosti, která je společníkem ve společnosti nově zakládané, státního orgánu nebo samosprávného orgánu, pokud tak stanoví zákon nebo smlouva.

¹⁷¹ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 277

založení společnosti nebylo ohlášeno rejstříkovému soudu nebo zamítavé rozhodnutí soudu nabylo právní moci.

V obou případech je cílem náhrada škody, ke které došlo tím, že společnost nevznikla. Nahrazuje se samotná škoda, i ušlý zisk¹⁷². Plnění může mít charakter smluvní nebo deliktní¹⁷³. Lze předpokládat, že výpočet ušlého zisku bude dosti obtížný.

Ať už se jedná o první nebo druhý případ, předběžná s. r. o. by měla vyrovnat své závazky vůči věřitelům a vrátit společníkům jejich splacené vklady. Pokud na to nemá dostatek majetku, je jednatel povinen zahájit likvidaci společnosti. V případě, že společnost jednatelé nemá, valná hromada, případně rejstříkový soud povolá likvidátora či likvidátory¹⁷⁴. Dále píšou jen specifika likvidace s.r.o. v organizaci.

Likvidátoři oznámí počátek likvidace, vyzvou věřitele, aby přihlásili své pohledávky proti společnosti do jednoho měsíce ode dne ohlášení. Společnost se ruší dnem potvrzení zprávy o likvidaci valnou hromadou¹⁷⁵. Výmaz z rejstříku provádí rejstříkový soud příslušný podle sídla s.r.o. Pro likvidaci „s.r.o. v organizaci“ použijeme přiměřeně ustanovení KSH o likvidaci s.r.o.¹⁷⁶.

4.6.4 Přehled činností nutných pro založení s.r.o.

Ustanovení § 163 KSH vyjmenovává právní i faktické činnosti nutné pro založení s.r.o. Dle výše uvedeného § se jedná o:

1. uzavření společenské smlouvy,
2. vnesení vkladů k pokrytí základního kapitálu společníky,
3. jmenování jednatele či jednatelů,
4. jmenování dozorčí rady, pokud to vyžaduje zákon nebo společenská smlouva,
5. zápis do obchodního rejstříku.

¹⁷² § 361 odst. 2 KC

¹⁷³ A. Szumański, Odpowiedzialność za niedojście do skutku spółki kapitałowej, Monitor Prawniczy 1996, Nr 3, s. 86 a násl.

¹⁷⁴ § 170 odst. 1 KSH

¹⁷⁵ § 170 odst. 3 KSH. § 170 odst. 5 KSH dále upravuje místní příslušnost rejstříkových soudů, a to podle sídla likvidované právnické osoby.

¹⁷⁶ § 170 odst. 2 KSH

Toto pořadí není náhodné. Proces založení s.r.o. vyžaduje přijetí společenské smlouvy, ze které pak vyplývá právě struktura společnosti či výše základního kapitálu

4.6.5 Společenská smlouva

1. Forma

Společenská smlouva s.r.o. musí být uzavřena formou notářského zápisu (§ 157 odst. 2 KSH). To neplatí pro společnosti zakládané prostřednictvím internetu se vzorovou společenskou smlouvou (tzv. S24), jak již bylo zmíněno výše. I pro tyto společnosti je však forma notářského zápisu vyžadována, pokud chtějí společenskou smlouvu změnit.

Zakladatelé mohou založením společnosti pověřit jiné osoby. V tomto případě pak plná moc vyžaduje také formu notářského zápisu (§ 99 KC).

2. Obsah

Podobně jako v české úpravě i zde rozlišujeme mezi náležitostmi obligatorními a fakultativními.

2.1 Obligatorní náležitosti

Obligatorní náležitosti můžeme rozdělit na takové, které se musí společenská smlouva bezpodmínečně obsahovat, a na ty, které v ní musí být uvedeny pouze za určitých podmínek.

První z nich obsahuje každá společenská smlouva, a jejich absence bude důvodem zamítnutí návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Jedná se o:

1. určení firmy a sídla společnosti (§ 157 odst. 1 bod 1 KSH),
2. předmět činnosti společnosti (§ 157 odst. 1 bod 2 KSH),
3. výše základního kapitálu (§ 157 odst. 1 bod 3 KSH),

4. určení, zda společník může vlastnit jeden nebo více podílů (§ 157 odst. 1 bod 4 KSH),
5. určení počtu, druhu a nominální hodnoty podílů připadajících na jednotlivé společníky (§ 157 odst. 1 bod 5 KSH).

Níže uvádím náležitosti, v polské terminologii tzv. podmíněné. Uplatní se pouze po splnění určitých podmínek. Jejich absence ve společenské smlouvě nemůže být důvodem pro nezapsání do obchodního rejstříku, avšak společnost, která se rozhodla je do své společenské smlouvy nezahrnout, nemůže níže uvedené instituty nijak využít, neboť jejich uplatnění mimo společenskou smlouvu nevyvolá právní účinky vůči společníkům ani vůči ní samotné.

Podmíněné náležitosti se týkají:

1. určení, zda je společnost založena na dobu určitou, a pokud ano, určení této doby (§ 157 odst. 1 bod 6 KSH)
2. určení osoby společníka, pokud jeho vkladem má být zcela nebo zčásti vklad nepeněžitý, podrobný popis nepeněžitého vkladu, jakož i počtu a nominálních hodnot podílu, které za nepeněžitý vklad získal (§ 158 odst. 1 KSH). To bude záviset na tom, zda má společník vůbec možnost vlastnit více jak jeden podíl.
3. určení zvláštních práv společníka, případně povinností společníka (jiných než splacení vkladu pro získání podílu - § 159 KSH). Toto ustanovení výslovně stanoví neúčinnost takových práv nebo povinností vůči společnosti, pokud nebudou upraveny společenskou smlouvou.

2.2 Fakultativní náležitosti

Fakultativní náležitosti záleží pouze od vůle společníků, kteří je využít mohou, ale také nemusí. Omezí-li se zakladatelé pouze na náležitosti obligatorní, budou dispozitivní ustanovení zákona smlouvu doplňovat. Společníci se mohou rozhodnout společenskou smlouvu rozšířit fakultativními ustanoveními, které pak

můžou měnit dispozitivní ustanovení zákona či je doplňovat, případně do společenské smlouvy inkorporovat něco, co zákon vůbec neupravuje. Mohou tak učinit na základě zásady „svobody smluvních ujednání“¹⁷⁷.

Fakultativní náležitosti tak můžeme rozdělit do tří skupin.

První skupinou jsou ty, které modifikují dispozitivní ustanovení zákona. Jako příklad uvádím § 191 odst. 1 KSH, ve kterém je stanoveno obecné pravidlo, že společníci mají právo na čistý zisk vyplývající z účetní závěrky. Následující odstavec pak přímo tvrdí, že společenská smlouva může rozdělení zisku upravit odlišně. Ta tak může kupříkladu stanovit, že se zisk mezi společníky nevyplácí vůbec nebo z jen části, nebo že po nějakou dobu bude zisk použit na jiné účely. Literatura zde uvádí jako typické příklady rozvoj společnosti, vytvoření či doplnění různých fondů, jako např. rezervního či sociálního¹⁷⁸. Dalším příkladem může být použití zisku na výzkum či pro dobročinné účely.

Další modifikaci výše uvedené zásady by mohl být případ, kdy společenská smlouva přiznává vyšší podíl na zisku některému ze společníků na úkor ostatních¹⁷⁹, aniž by to vyplývalo z jeho podílu či podílů, což umožňuje § 174 odst. 2 KSH.

Druhou skupinou jsou takové náležitosti, jejichž umístění ve společenské smlouvě má za následek použití příslušných ustanovení KSH, které zakotvení takových institutů ve společenské smlouvě předpokládají. Nebudou-li tyto náležitosti ve společenské smlouvě zakotveny, stávají se příslušné ustanovení KSH bezpředmětné.

Jako příklad uvedu příplatkovou povinnost společníků. Pokud o ní není ve společenské smlouvě zmínka, § 177-179 KSH se vůbec nepoužijí. Pokud se však společníci pro tuto povinnost rozhodnou, a stvrdí toto své rozhodnutí ve společenské smlouvě, způsobí to „aktivaci“ dalších ustanovení zákona. V daném případě by se jednalo o následující:

¹⁷⁷ § 353 (1) KC.

¹⁷⁸ STANISŁAW SOLTYSIŃSKI [ET AL.]. *Kodeks spółek handlowych*. 2. wyd. Warszawa: C.H. Beck, 2005. ISBN 8373876618, t. 2, s. 380-382.

¹⁷⁹ V § 20 KSh je zakotvena zásada rovného postavení společníků. Vyšší podíl na zisku jednoho ze společníků je povolenou výjimkou z tohoto pravidla.

- a- rovnoměrné rozdělení příplatkové povinnosti mezi společníky podle jejich podílů (§ 177 odst. 2 KSH),
- b- určení výše příplatků a termínu pro splnění této povinnosti dohodou všech společníků (§ 178 odst. 1) –pokud smlouva nestanoví jinak; smlouva by podle mě mohla přenést tuto povinnost na valnou hromadu,
- c- povinnosti platit úroky z prodlení v zákonné míře pro společníky, kteří jsou s plněním příplatkové povinnosti v prodlení. Pokud nastane tato situace, může společnost též požadovat náhradu škody, pokud nějaká v důsledku prodlení vznikne (§ 178 odst. 2). Společnost však může tyto příplatky společníkovi i vrátit, pokud nejsou vyžadovány ke krytí ztráty (§ 179 odst. 1 KSH). Pokud se tak stane, použije se zákonná úprava i ohledně následujícího:
- d- času vrácení příplatků závislého na předchozím oznámení společnosti (§ 179 odst. 2 KSH),
- e- zásadu rovnosti společníků při vrácení příplatků (§ 179 odst. 3 KSH),
- f- nezohledňování vrácených příspěvků u další příplatkové povinnosti (§ 179 odst. 4 KSH).

Do třetí skupiny patří ty náležitosti, se kterými KSH vůbec nepočítá. Společenská smlouva pak doplňuje KSH. Jako příklad zde uvádím zřízení sociálního fondu, který již byl zmíněn výše.

4.6.6 Splacení základního kapitálu

Základní kapitál musí být splacen v celkové výši, jak jej stanovuje společenská smlouva. Zákon stanoví určité omezení v podobě minimální výše základního kapitálu, která je 5000 zł (§ 154 odst. 1 KSH).

Návrh na zápis do rejstříku tak musí obsahovat prohlášení jednatele, že všichni společníci splnili svou vkladovou povinnost (§ 167 odst. 1 bod 2 KSH). V případě, že údaje v prohlášení se neshodují se skutečností, je za to odpovědný jednatel, a to jak civilně¹⁸⁰, tak trestněprávně¹⁸¹.

¹⁸⁰ § 291 KSH

¹⁸¹ § 296 KK (Kodeks Karny)

Zajímavostí je, že v případě společností zakládaných prostřednictvím internetu, či jinak, tzv. „společnosti S24“ (§ 167 odst. 4 bod 3 KSH) zákonodárce fakticky vyloučil odpovědnost jednatelů podle § 291 KSH. Trestněprávní odpovědnost dle mého názoru zůstává nedotčena.

4.6.7 Zřízení orgánů

1. Jmenování jednatele

Jednatel nebo jednatele musí být jmenováni již ve stádiu „s.r.o. v organizaci“, co vyplývá z toho, že je to právě jednatel, kdo žádá o zápis společnosti do příslušného rejstříku¹⁸².

Vymezení, kdo je jednatelem, nemusí být přímo ve společenské smlouvě, postačí potvrzení přiložené k žádosti o zápis do rejstříku, ze kterého tato informace vyplývá, včetně vzorů podpisu jednatele. Podpis musí být notářsky ověřen nebo učiněn před soudem¹⁸³. Pokud nejsou splněny všechny výše uvedené náležitosti, rejstříkový soud vyzve k jejich doplnění pod sankcí odmítnutí zápisu¹⁸⁴.

2. Jmenování kontrolních orgánů

Kontrolními orgány ve společnosti s ručením omezeným jsou dozorčí rada nebo „revizní komise“, případně oba tyto orgány společně. Tyto orgány jsou však pouze fakultativní, s ohledem na to, že každý společník má individuální právo kontroly.

Výjimka z této zásady existuje, pokud společnost má víc jak 25 společníků a její základní kapitál je vyšší než 500 000 zł (§ 213 odst. 2 KSH). Pak je tento orgán

¹⁸² § 164 v souvislosti s § 163 odst. 3 KSH.

¹⁸³ § 167 odst. 3 KSH

¹⁸⁴ § 164 odst. 3 KSH

obligatorní. Je to odůvodněno tím, že u takto velkých s.r.o. je personální a kapitálová situace podobná té ve společnosti akciové¹⁸⁵.

I pro tyto společnosti s ručením omezeným je však právní úprava více liberálnější, protože dovoluje ustavit „revizní komisi“ na místo dozorčí rady. Tato komise vykonává pouze příležitostnou kontrolu nad společností¹⁸⁶.

Pokud je zřízen kontrolní orgán, může společenská smlouva omezit nebo dokonce vyloučit individuální kontrolu společníků, čímž se přibližuje společnosti akciové¹⁸⁷.

Podobně jako u jmenování jednatele, pokud společenská smlouva neobsahuje všechny požadované náležitosti týkající se dozorčí rady či komise, vyzve rejstříkový soud danou společnost k nápravě. Dokud k ní nedojde, nemůže být společnost zapsána do rejstříku.

3. Valná hromada

Může nastat potřeba, aby se valná hromada konala ještě před zápisem společnosti do obchodního rejstříku. Je tomu tak, pokud do její působnosti náleží jmenování jednatele, případně členů kontrolního orgánu.

4.6.8 Registrace společnosti s ručením omezeným

1. Podání žádost o zápis společnosti do obchodního rejstříku

Registrace je poslední činností nutnou ke vzniku společnosti s ručením omezeným. Okamžikem zápisu se „s.r.o. v organizaci“ přemění na s.r.o., která je subjektem práv a povinností. V tomto okamžiku tak nabývá právní subjektivitu (§ 12 KSH), zápis

¹⁸⁵ Před novelizací z roku 2008 činila minimální výše základního kapitálu akciové společnosti 500 000 zł. Nyní je to podle § 308 KSH 100 000 zł.

¹⁸⁶ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. 1 wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 290.

¹⁸⁷ § 213 odst. 3 KSH

do rejstříku je tak konstitutivní. Přihlášku k příslušnému rejstříkovému soudu podává jednatel, a pokud je jednatelů víc, je nutný podpis všech (§ 164 odst. 1 KSH).

Formální náležitosti pro přihlášení společnosti jsou vymezeny v § 166 odst. 1 KSH v minimálním rozsahu. Specifikum pro jednočlennou společnost je upraveno v odstavcích 2 a 3 daného paragrafu. Spočívá v tom, že přihláška musí obsahovat jméno či firmu jediného společníka a výslovně stanovit, že je jediným společníkem.

K žádosti o zápis do rejstříku „tradičně“ tvořené společnosti se dokládá¹⁸⁸:

- a- společenskou smlouvu,
- b- prohlášení jednatele o tom, že základní kapitál je splacen v celé výši.

Současně s žádostí je nutno doložit podepsanou všemi jednately listinu společníků, která uvádí příjmení a jména, případně firmy, a nominální hodnoty podílu či podílů každého z nich¹⁸⁹.

V případě změn v údajích uvedených v § 166 odst. 1 a 2 hlásí tyto změny jednatel rejstříkovému soudu s cílem, aby došlo k jejich zapsání do rejstříku.

U tzv. „společnosti S24“ jsou pravidla modifikovány v § 167 odst. 4 a 5, které vylučují aplikaci § 167 odst. 1 a 2, a v důsledku také § 168 KSH.

Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být podán ve lhůtě šesti měsíců ode dne uzavření společenské smlouvy. Pokud se tak nestane, společnost „v organizaci“ *ex lege* zaniká k tomuto okamžiku (§ 169 KSH). V případě „společnosti S24“ je lhůta pouze sedmidenní.

Další náležitosti vyplývají z KrRejSU¹⁹⁰ jsou spíše formální, a na které z důvodu stručnosti pouze odkazují¹⁹¹.

2. Rozsah kontroly rejstříkového soudu

¹⁸⁸ § 167 odst. 1 KSH

¹⁸⁹ § 167 odst. 2 KSH

¹⁹⁰ Ustawa z 20.8. 1997 o Krajowym Rejestrze Sądowym

¹⁹¹ § 19b odst. 2 KrRejSU, § 35 bod 2 KrRejSU, § 38 bod 8 písm. e KrRejSU.

Rozsah, v jakém může rejstříkový soud kontrolovat dokumenty je vyznačen v § 23 KrRejSU. Na základě toho ustanovení soud zkoumá, zda dokumenty přiložené k návrhu na zápis jsou v souladu se zákonem, a to z hlediska formy i obsahu¹⁹².

Ustanovení § 23 odst. 2 KrRejSU opravňuje soud zkoumat návrh i meritorně, tj. zda údaje v návrhu na zápis, v rozsahu § 35 KrRejSU jsou pravdivé.

Navíc, pokud soud má důvodné podezření, že údaje nejsou v souladu s objektivní skutečností, může toto meritorní šetření provést i ve zbytkovém rozsahu, tj. tam, kde jinak tuto pravomoc nemá. Opakuji, že se musí jednat o podezření důvodné, nestačí pouze pochybnost, soud je povinen svůj postup racionálně zdůvodnit¹⁹³.

Pokud se v návrhu na zápis společnosti do rejstříku vyskytnou pouze drobná pochybení, musí soud společnost do rejstříku přesto zapsat, pokud jsou splněny všechny podmínky uvedené v § 164 odst. 3 KSH, které zní:

- a- nenarušují zájem společnosti
- b- nenarušují veřejný zájem
- c- nemohou být odstraněny nebo mohou být odstraněny s nepoměrně vysokými náklady

Soudní přezkum může odhalit závažnější nedostatky nebo také vady. Ty rozlišujeme na odstranitelné a neodstranitelné. V případě vad odstranitelných určí soud termín k nápravě. Musí to být termín, ve kterém je reálně možné nápravu provést. Pokud náprava není provedená, soud společnost do rejstříku nezapíše¹⁹⁴. Příkladem neodstranitelné vady je na příklad žádost o zápis společnosti po uplynutí šesti měsíční lhůty ode dne uzavření společenské smlouvy, jelikož společnost v tomto okamžiku zaniká¹⁹⁵, jak již jsem zmínil výše.

3. Zápis společnosti s ručením omezeným do obchodního rejstříku

¹⁹² § 23 odst. 1 KrRejSU

¹⁹³ PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. 1 wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 294

¹⁹⁴ § 165 KSH

¹⁹⁵ § 169 KSH

Zápis společnosti do rejstříku je obligatorní (§ 3 KrRejSU v souvislosti s § 163 bod 5 KSH). Zápis do obchodního rejstříku¹⁹⁶ provádí rejstříkový soud.

Pro každý subjekt zapsaný do rejstříku se vede sbírka listin, jejíž součástí jsou základní dokumenty společnosti a dále sbírka podpisových vzorů osob, které mohou jednat za společnost¹⁹⁷.

4. Právní následky vadného zápisu do obchodního rejstříku

Právní následky vadného zápisu závisí na tom, zda se jedná o vady odstranitelné, dále od jejich závažnosti podle KSH a od doby, která uplynula od zápisu do obchodního rejstříku, nebo zda se jedná o vady neodstranitelné.

Ustanovení § 21 odst. 1 KSH vyjmenovává zvláště závažné vady, pro které soud společnost může zrušit. Toto ustanovení je implementací tzv. „první směrnice EU“¹⁹⁸.

Tyto vady jsou:

- a- neuzavření společenské smlouvy,
- b- vymezení předmětu činnosti, která je v rozporu s právním řádem,
- c- chybějící údaje ohledně firmy, předmětu činnosti společnosti či základního kapitálu nebo vkladů,
- d- nesvéprávnost¹⁹⁹ osob uzavírajících společenskou smlouvu v okamžiku podpisu.

Pokud jsou výše uvedené vady neodstranitelné, soud společnost zruší. Pokud je odstranit jde, ale společnost tak v jí určeném termínu neučinila, soud ji může zrušit.

¹⁹⁶ obchodní rejstřík čili „Rejestr Przedsiębiorców“ je součástí „Krajowego Rejestru Sądowego“ - § 1 odst. 2 bod 1 v souvislosti s § 36 bod 6 KrRejSU.

¹⁹⁷ § 11 odst. 1 KrRejSU

¹⁹⁸ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/101/ES ze dne 16. září 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření.

¹⁹⁹ Polská úprava zná i institut zbavení svéprávnosti (§ 13 odst. 1 KC), ne pouze omezení, jak je tomu v České Republice.

Z těchto důvodů ale nelze společnost zrušit, pokud od jejího zápisu do obchodního rejstříku uplynulo alespoň pět let (§ 24 odst. 4 KSH). Je to odůvodněno tím, že pokud je společnost schopna fungovat těch pět let i přes tuto vadu, není na místě ji zrušit. V tomto případě má zápis těchto údajů sanační charakter²⁰⁰.

O zrušení společnosti rozhoduje soud podle § 694 (1)- § 694 (8), čili tzv. „neprocesně“²⁰¹. Rozhodnutí o zrušení společnosti nemá vliv na její právní jednání do té doby učiněné (§ 21 odst. 6 KSH) a má za následek likvidaci společnosti (§ 272 KSH).

Shrnutí

I. Podobnosti

Tradiční proces založení společnosti je v obou zemích podobný. To je způsobeno zejména tím, že právní řády těchto zemí chápou s. r. o. velmi podobně, což je logické, vzhledem k evropské integraci, blízkému sousedství obou zemí i tím, že právní řády staví na podobných zásadách.

Podobně je chápána i společenská smlouva, náležitosti společenské smlouvy v obou právních řádech jsou prakticky totožné, s tím rozdílem, že polská úprava stanoví povinnost uvádět, zda společník může vlastnit jeden nebo více podílů.

Obchodní rejstříky jsou spravovány rejstříkovými soudy. Uplatňují se principy formální a materiální publicity rejstříků. Společnosti s ručením omezeným se obligatorně zapisují do obchodního rejstříku. Právní řády obou zemí vyžadují, aby k návrhu na zápis byla doložena společenská smlouva a čestné prohlášení jednatele, seznam společníků, s uvedením jejich podílů.

II. Rozdíly

²⁰⁰PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek*. 1. wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4, s. 298.

²⁰¹ Je to rozdíl oproti zrušení společnosti podle § 271 KSH. Pokud se společnost ruší podle § 271 KSH, postupuje soud podle § 125-366 KPC (Kodeks postępowania cywilnego), či také „procesně“.

Polský právní řád umožňuje založit s. r. o. i přes internet. To je pravděpodobně největší rozdíl oproti české právní úpravě. Názory na takové založení s. r. o. se v polské literatuře liší, jak jsem psal výše. Osobně vidím největší přínos této možnosti pro jednočlenné, případně malé s. r. o., které nepotřebují společenskou smlouvu příliš individualizovat. Pro ně bude výhodou rychlost, s kterou je taková společnost zapsána do obchodního rejstříku. V jednočlenných společnostech navíc odpadá omezení jednacího oprávnění, které KSH stanoví pro jediného společníka, který je zároveň jednatelem. Pro tyto subjekty tak lze tuto možnost jedině doporučit.

Pro větší společnosti, kde bude vnitřní struktura složitější, tato možnost pravděpodobně nebude, pro vzorovou společenskou smlouvu, příliš atraktivní. Rozhodnutí založit společnost prostřednictvím internetu, a v návaznosti na to změnit společenskou smlouvu pravděpodobně nebude časté, neboť taková změna musí už být ve formě notářského zápisu. Výhoda jednoduchosti, a ekonomická výhoda, vyplývající z neplacení notářských poplatků by tak byly ztraceny.

Pro velké společnosti s ručením omezeným navíc v Polské republice dopadá povinnost zřizovat dozorčí radu, případně dozorčí komisi, což je povinnost, kterou v České republice nemají. Musí tak učinit společnosti s 25 a více společníky nebo základním kapitálem alespoň 500 000 zł. V nich je možno navíc úplně vyloučit individuální kontrolu společníků, čímž se ještě více přibližují akciovým společnostem. Bude záviset na osobních preferencích zakladatelů, zda je pro ně taková právní úprava s. r. o. výhodná.

Jinak se porovnávané právní úpravy staví k splacení základního kapitálu. V České republice je úprava liberálnější, jelikož umožňuje splatit pouze 30% základního kapitálu před vznikem společnosti. Zbývající část musí být splacena do 5 let ode dne vzniku společnosti. V Polské republice je nutné splatit celý základní kapitál, než může být společnost zapsána do obchodního rejstříku. Vyjimka platí pro společnosti založené po internetu, kde je povinnost splatit základní kapitál do 7 dnů od vzniku společnosti.

Rozdíl je i ve lhůtě pro podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Činí 6 měsíců v obou státech, česká právní úprava ale dovoluje tuto lhůtu zkrátit či prodloužit, zatímco polská je pod tímto ohledem kogentní.

Obecně je česká úprava s. r. o. liberálnější, a dává více svobody zakladatelům, než ta v Polsku. Nutno podotknout, že v Polské republice je drtivá většina s. r. o. jednočlenných, a jediný společník je prakticky vždy také jejím jednatelem. Pro další subjekty uvažující o založení takové jednočlenné společnosti je polská právní úprava nepochybně pozitivně nastavená, jelikož umožňuje založit společnost prostřednictvím internetu, a která by měla být zapsána do obchodního rejstříku do 24 hodin od podání návrhu.

Každý právní řád má své výhody a nevýhody, a bude záležet, kým bude zakladatel a jaká bude jeho motivace.

Závěr

Ve své diplomové práci jsem popisoval společnost s ručením omezeným, jak ji chápe český a polský právní řád. Cílem práce bylo ukázat podobnosti i rozdíly v procesu zakládání společnosti v těchto zemích. Na problematiku jsem nahlížel nikoliv pouze teoreticky, ale z pozice potencionálního zakladatele společnosti. Vyhýbal jsem se ale otázkám daňovým, účetním, jakož i čistě administrativním, a to zejména z důvodu rozsahu práce. Nyní se pokusím svoji diplomovou práci stručně shrnout.

Stručný historický vývoj jsem do práce zahrnul proto, že jsem chtěl nastínit kontext, jak se právní úprava v průběhu let vyvíjela.

V kapitole 2 jsem se zabýval společností s ručením omezeným jako pojmem pozitivního práva, jak je chápána v obou zemích. Je nutné dojít k závěru, že základní znaky s. r. o. jsou v obou zemích podobné. Je to způsobeno podobným historickým vývojem právní úpravy, jak je popsáno v kapitole první. S. r. o. je v obou zemích kapitálovou společností, která nemůže sama právně jednat. Pro tento účel si zřizuje orgány. V právu kontinentální Evropy je obvyklé, že kapitálové společnosti musí mít určitý minimální základní kapitál. Pro Polsko to zatím platí úplně, v České republice je minimální základní kapitál v době publikace práce pouze teoretický, s ohledem na svou výši 1,- Kč.

Dle mého názoru jednokorunový základní kapitál dává větší smysl, než 5000,- zř (cca 33.000,- Kč), česká právní úprava tím dává jasně najevo, že na povinný základní kapitál rezignuje. V případě polské právní úpravy se nemůžu ubránit názoru, že taková výše minimálního základního kapitálu nedává příliš smysl. Pokud má základní kapitál plnit

svoji garanční funkci, musí jeho minimální výše být adekvátní. To se o výše zmíněné částce říct nedá, je jednoznačně nedostatečná, a je tak zřejmé, že věřitelé společnosti se díky ní jistěji cítit nebudou. Jako potenciálního zakladatele by mně zajímalo, proč tedy musím tyto prostředky vkládat do základního kapitálu, když reálně žádný přínos mít nemohou. Dle mého názoru je tedy smysluplnější na minimální výši základního kapitálu rezignovat, a uvolnit tyto prostředky pro zakladatele.

Dalším institutem v polské právní úpravě, který je dle mého názoru pouze komplikací pro zakladatele, který má v úmyslu založit společnost s poctivým úmyslem, je nemožnost jednat za společnost dosud nezapsanou v obchodním rejstříku. Toto omezení platí, pouze pokud společnost zakládá jediný zakladatel. Právě tehdy se ale projeví nejcitlivěji. Zakladatel totiž nemůže jménem společnosti činit žádné úkony, a to i když je zároveň jednatelem. Jedinou výjimkou je podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Pro všechny ostatní činnosti tak zakladatel musí ustanovovat zmocněnce. Dle mého názoru, toto ustanovení může být v zákoně ze dvou důvodů.

Prvním je, že právní úprava se snaží motivovat zakladatele k využití systému S24, což je založení společnosti prostřednictvím internetu (viz. kapitola 4). Druhým důvodem by mohlo být zbavení odpovědnosti zakladatele za případnou škodu či újmu způsobenou třetím osobám. Veškerou odpovědnost totiž nese zmocněnec, který za zakladatele jedná. Toto by však prospívalo pouze nepoctivým podnikatelům, a tak nezbyvá než doufat, že to nebylo cílem právní úpravy, a že se jej podaří v budoucnu odstranit novelizací.

V kapitole třetí popisují identifikační znaky společnosti s ručením omezeným. Zejména pak obchodní firmou, protože tady se vyskytují určité odlišnosti mezi porovnávanými právními řády. Spočívají v tom, že polská právní úprava chápe právo k obchodní firmě jako právo osobní, nikoliv majetkové. Podle toho s ním nakládá. Důsledkem toho je např. nemožnost právo k obchodní firmě převést na jiný subjekt. Právo k obchodní firmě tak v Polsku není příliš flexibilní.

Jiné identifikační znaky se v obou právních úpravách prakticky shodují, na čemž se jistě nemálo podílí, byť nepřímo, evropská harmonizace.

V kapitole 4 popisují proces zakládání společnosti s ručením omezeným v obou zemích. Musím říct, že v tomto ohledu považuji polskou úpravu za modernější, a to s ohledem na založení společnosti po internetu (podrobněji viz. příslušná kapitola). K založení takové společnosti by teoreticky mělo dojít do 24 hodin od začátku procesu (od toho název společnost S24), v praxi, pokud zakladatel správně doloží všechny náležitosti nutné k založení, je společnost založena během 2-3 hodin. V případě takto zakládáných společností navíc odpadá problém s omezením jednatelského oprávnění jediného zakladatele (více příslušná kapitola). Tato rychlost a jednoduchost je pro zakladatele samozřejmě obrovská výhoda.

Pro větší společnosti tato alternativa pravděpodobně příliš atraktivní nebude, a to z důvodu vzorové společenské smlouvy. Navíc, je obvyklé, že větší společnosti tyto záležitosti svěřují advokátním kancelářím nebo jiným specializovaným společnostem. Zde se proto hodnotím pouze nejčastější případ, kdy fyzická osoba se rozhodne začít podnikat, a chce si k tomu založit s. r. o. Pro takovou osobu je svěřením založení společnosti jinému subjektu leckdy zbytečně nákladné.

Diplomovou práci jsem psal z pozice potencionálního zakladatele, který se rozhoduje, zda založit společnost podle českého nebo polského práva. V úvodu jsem zdůvodnil, proč jsem se rozhodl popisovat problematiku z tohoto úhlu pohledu. Docházím k závěru, že pro jednotlivce, fyzickou osobu, je výhodnější polská právní úprava, a to z důvodu výše popsaných. Pro větší společnosti bude naopak nepochybně přínosem liberální prostředí české právní úpravy, která jim poskytuje bezpochyby mnoho svobody.

Seznam použitých zkratk

OZ – Občanský zákoník (z. č. 89/2012 Sb.)

ZOK – Zákon o obchodních korporacích (z. č. 90/2012 Sb.)

KC – Kodeks Cywilny (ustawa z dnia 23. kwietnia 1964 r.)

KH – Kodeks Handlowy (ustawa z dnia 27. czerwca 1934 r.)

KSH – Kodeks Spółek Handlowych (ustawa z dnia 15. września 2000 r.)

ZNKU – Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (ustawa z dnia 16. kwietnia 1993 r.)

ČR – Česká republika

RP – Rzeczpospolita Polska

EU – Evropská unie

EHS – Evropské hospodářské společenství

ES – Evropské společenství

ESD – Evropský soudní dvůr

KKPC – Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego

S.r.o. – Společnost s ručením omezeným

Spółka z.o.o. – Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością

Art. – Artykuł

Čl. – Článek

Kč – Koruna česká

Zł – Złoty

Zdroje

Česká literatura

BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013, 2733 s. ISBN 9788073804510.

DĚDIČ, Jan. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Prospektrum, 1997, 1303 s. ISBN 807175059X.

DĚDIČ, Jan a Jana SKÁLOVÁ. *Společnost s ručením omezeným z právního a účetního pohledu*. Praha: Polygon, 1999, 751 s. ISBN 8072730002.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným: komplexní pohled na s. r. o.* Praha: ASPI, 2002, xxiii, 483 s. ISBN 8086395375.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 2., přeprac. a rozšířené vyd. Praha: ASPI, 2005, xxix, 516 s. Právnícké osoby. ISBN 8073570890.

DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, xlv, 650 s. Vědecké monografie (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074786334.

ELIÁŠ, Karel. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012, 1119 s. ISBN 9788072089222.

ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Prospektrum, 1997, 254 s. ISBN 8071750476.

HEJDA, Jan. *Společnost s ručením omezeným*. Olomouc: ANAG, 2014, 279 s. Právo (ANAG). ISBN 9788072638703.

JOSKOVÁ, Lucie, Jan ŠAFRÁNEK, Pěva POKORNÁ, Pavel PRAVDA a Markéta PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 232 s. Právo pro praxi. ISBN 9788024758374.

Markéta

PELIKÁNOVÁ, Irena. *Komentář k obchodnímu zákoníku: (s přihlédnutím k evropskému právu)*. 3., přeprac. a dopl. vyd. Praha: ASPI, 2004, 574 s. Komentář (ASPI). ISBN 8086395995.

PRAVDOVÁ. *Nová společnost s ručením omezeným: právo, účetnictví, daně*. Aktualizované vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 232 s. Právo pro praxi. ISBN 9788024758374.

POKORNÁ, Jarmila. *Obchodní zákoník: komentář*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, 2 sv. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788073574918.

POKORNÁ, Jarmila. *Subjekty obchodního práva: vybrané problémy*. Brno: Masarykova univerzita, 1997. ISBN 8021015195.

ŠEVČÍK, Daniel. *Společnost s ručením omezeným: vzory podání a listin : právní úprava po novele*. Praha: Prospektrum, 2001, 286 s. ISBN 8071750999.

Zákon o obchodních korporacích: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 9788074785375.

Zákon o obchodních korporacích: komentář. V Praze: C.H. Beck, 2013, xiv, 994 s. Velké komentáře. ISBN 9788074004803.

České články

KOŽIAK, J. *Obchodní firma v judikatuře a právní praxi*. disertační práce. Akademický rok 2012/2013. Zdroj: is.muni.cz/th/107828/pravf_d/.

J. Macek, *Obchodní právo*, 1994, č.5, s. 16.

Česká judikatura

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. ledna 2009, sp. zn. 29 Cdo 4282/2008

Civilní rozhodnutí, F. Vážný 5 823 (z roku 1926).

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 21. března 1997, sp. zn. 7 A 155/1994, dostupné z: *Soudní judikatura ve věcech správních*, 1998, č. 2, s. 52 a násl.

Civilní rozhodnutí, F. Vážný 9 745 (z roku 1930).

Civilní rozhodnutí, Úřední sbírka 17 204 (z roku 1939).

Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 1. prosince 1993, sp. zn. 3 Cmo 573/1993, dostupné z: Právní praxe v podnikání, 1995, č. 6, s. 27 a násl.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 16. června 1996, sp. zn. 2 Odo 25/1996, dostupné z: Soudní judikatura, 1997, č. 8, s. 189.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9. května 2000, sp. zn. 32 Cdo 2361/99, dostupné z: ASPI JUD65823CZ.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 1. srpna, sp. zn. 29 Odo 11/2002.

České internetové zdroje

Polská literatura

BIENIAK, Jacek, Michał BIENIAK, Grzegorz NITA-JAGIELSKI, et al. *Kodeks spółek handlowych Kometaarz*. 4. wydanie. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7483-3.

KIDYBA, Andrzej. *Prawo Handlowe*. Wyd. 17. Warszawa: C.H.Beck, 2015. ISBN 978-83-255-7686-8.

KIDYBA, Andrzej. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością: komentarz*. Wyd. 3. Warszawa: C. H. Beck, 2002. ISBN 8372471665.

KOPACZYŃSKA-PIECZNIAK, Katarzyna a POD RED. ANDRZEJA KIDYBY. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Wyd. 3, stan prawny na 31 lipca 2013 r. Warszawa: LEX a Wolters Kluwer business, 2013. ISBN 9788326443114.

KRUSZCZALAK, Kazimierz. *Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością*. Gdańsk: Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr, 1997. ISBN 8371870043.

NAPIERAŁA, Jacek. *Europejskie prawo spółek: prawo spółek Unii Europejskiej z perspektywy prawa polskiego*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck, 2013. ISBN 9788325554477.

PABIS, Robert. *Spółka z o.o.* 3. wydanie. Kielce: C.H. BECK, 2006. ISBN 83-7483-027-1.

PRACA ZBIOROWA POD REDAKCJĄ CEZAREGO MIKA. *Europeizacja prawa krajowego: wpływ integracji europejskiej na klasyczne dziedziny prawa krajowego* : V

Ogólnopolska Konferencja Prawnicza, Toruń, 4-5 listopada 1999. Toruń: Dom Organizatora, 2000. ISBN 8372850097.

PYZIOŁ, Wojciech, Andrzej SZUMAŃSKI a Ireneusz WEISS. *Prawo spółek.* Warszawa: C.H.Beck, 2014. ISBN 978-83-255-6230-4.

STANISŁAW SOŁTYSIŃSKI [ET AL.]. *Kodeks spółek handlowych.* 2. wyd. Warszawa: C.H. Beck, 2005. ISBN 8373876618.

Prawo cywilne w pigułce. Warszawa: C.H. Beck, 2013. ISBN 978-83-255-4844-5.

Polské články

Przeгляд prawa handlowego. 2003, 2003(1).

J. TRZEBIATOWSKI, komentář k rozhodnutí Sřdu Najvyšszego ze dne 25. lutego 2009, Glosa 2010, Nr. 1, s. 30 a násl.

M. LEŚNIAK, Spółka z. o. o. zakładana za pomocř wzorca umowy – nowelizacja kodexu spolek handlowych, *Przeгляд prawa handlowego* 2011, Nr. 12, s. 35-42.

A. SZUMAŃSKI, Odpowiedzialnoř za niedojřcie do skutku spółki kapitałowej, *Monitor prawniczy* 1996, Nr. 3, s. 86 a násl.

Polská judikatura

Rozhodnutí Sřdu Administracyjnego w Katowicach ze dne 14. března 2006, I ACa 2057/05, dostupné z: OSA 2006, Nr. 3, poz. 1.

Rozhodnutí Sřdu Najvyšszego z 25. lutego 2009 r., II CSK, 489/08, OSNC 2010, dostupné z: Nr. 2, poz. 29.

Polské internetové zdroje

České právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

Zákon č. 455/1991 Sb., zákon o živnostenském podnikání.

Polské právní předpisy

Ustawa z dnia 16. kwietnia 1993 r. – Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji.

Ustawa z dnia 5. września 2000 r. – Kodeks spółek handlowych.

Ustawa z dnia 23. kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny.

Ustawa z dnia 29. sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe.

Ustawa z dnia 22. maja 2003 r. – Ustawa o działalności ubezpieczeniowej.

Ustawa z dnia 16. kwietnia 1993 r. – Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji

Ustawa z dnia 6. czerwca 1997 r. – Kodeks karny.

Ustawa z dnia 20. sierpnia 1997 r. - Ustawa o krajowym rejestrze sądowym.

Ustawa z dnia 17. listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego.

Evropské právní předpisy

Směrnice 2009/101/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 o koordinaci ochranných opatření, která jsou na ochranu zájmů společníků a třetích osob vyžadována v členských státech od společností ve smyslu čl. 48 druhého pododstavce Smlouvy, za účelem dosažení rovnocennosti těchto opatření, dostupná na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX%3A32009L0101>

Směrnice 89/666/EHS Rady ze dne 21. prosince 1989, o zveřejňování poboček vytvořených v členském státě některými formami společnosti řídicích se právem jiného členského státu, dostupná na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX%3A31989L0666>

Směrnice 2009/102/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. září 2009 v oblasti práva společností o společnostech s ručením omezeným s jediným společníkem, dostupná na internetové adrese: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN-CS/TXT/?uri=CELEX:32009L0102&from=NL>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/56/ES ze dne 26. října 2005 o příhraničních fúzích kapitálových společností, dostupná na internetové adrese: <http://www.eurlex.cz/dokument.aspx?celex=32005L0056>

Resumé

V této diplomové práci srovnávám právní úpravu společnosti s ručením omezeným v českém a polském právním řádu. Diplomová práce se skládá ze čtyř kapitol. V první kapitole stručně popisují vývoj právní úpravy společnosti s ručením omezeným v průběhu času. Ve druhé se zabývám společností s ručením omezeným jako pojmem pozitivního práva. Snažím se popsat podobnosti i rozdíly vyskytujících se v obou právních řádech. Třetí kapitola je věnována identifikačním znakům společnosti s ručením omezeným. V kapitole čtvrté popisují proces založení a vzniku společnosti s ručením omezeným.

Legal regulation/ legal aspects of a limited liability company in the Czech Republic and in the Republic of Poland

Resumé

I compare regulation of a limited liability company in Czech and Polish law in this thesis. This thesis, consist of four chapters. First chapter briefly describes how the legal regulation of a limited liability company evolved over time. The second chapter deals with a limited liability company as a concept of positive law. Goal is to describe similarities and differences in occurring between Czech and Polish law. Third chapter is dedicated to identification characteristics of a limited liability company. Chapter four focuses on process of establishing and incorporation of a limited liability company.

Klíčová slova / Key words

společnost s ručením omezeným / limited liability company

srovnání české a polské právní úpravy / comparison of Czech and Polish legislation

založení společnosti / foundation of a company